

ΒΙΩΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ, ΤΗ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1879.

ΦΥΛΑ. ΚΑ΄.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Οὕτω τὸ βουλγαρικὸν κράτος διετέλεσεν ὡς βυζαντιακὴ ἐπαρχία ἀπὸ τοῦ 1021 μέχρι τοῦ 1040. Ὅτε ὁμως ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγονίου, ὁ ὑπουργὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἔθεσε νέους φόρους εἰς τὴν Βουλγαρίαν, τότε ἡ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆ ἐπανέστη κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πέτρου Δολιεννοῦ, ἀνδρὸς τραχέος καὶ διαφυγόντος τότε ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ἐκρατεῖτο αἰχμάλωτος. Ταυτοχρόνως δὲ αἱ φρουραὶ τῆς ἐπαρχίας Δυρράχίου συγκείμεναι ἐκ Βουλγάρων καὶ Δαλματῶν ἐπανέστησαν καὶ ἀνεκέρυζαν βασιλέα τῆς Βουλγαρίας τὸν Τιχόμιρον, ἀπλοῦν στρατιώτην, ἀλλὰ χαίροντα μεγάλην παρὰ τῶν στρατιῶν ὑπόληψιν. Οὕτω ἡ ἀποστάσις ἐπαρχίας διηρέθη εἰς δύο στρατόπεδα. Καὶ τοῦ μὲν ἐνδὸς προΐστατο ὁ Πέτρος Δολιεννὸς διακηρύττων ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Ἀαρών, ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως Σαμουήλ, τοῦ δὲ ἄλλου ὁ Τιχόμιρος. Τέλος ὁμως διὰ πανουργίας ὁ Πέτρος ἐδυνήθη ν' ἀπαλλχθῆ τοῦ ἀντιπάλου του καὶ νὰ βαδίσῃ κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου εὕρισκετο ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ.

Καταληφθεὶς ὑπὸ φόβου ὁ αὐτοκράτωρ ἀφίει τὸ θησαυροφυλάκιον καὶ τὰς ἀποσκευὰς εἰς τὸν βούλγαρον τὸ γένος στρατηγὸν Μανουὴλ Ἰβάζην καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὁ Ἰβάζης ὁμως, ἀντὶ νὰ φανῆ ἄξιος τῆς τοιαύτης ἐμπιστοσύνης, παραδίδει οικειοθελῶς τὸν στρατὸν καὶ τὰ χεῖματα εἰς τὸν Δολιεννὸν, ὅστις ἀφίσας τὴν πολιορκίαν τῆς Θεσσαλονίκης βαδίζει καὶ κυριεύει πολλὰς πόλεις τῆς Ἀχαΐας τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας. Ἐν τῷ μεταξύ δ-

μως στίσις ἐγείρεται μεταξύ τῶν Βουλγάρων κατὰ τοῦ Δολιεννοῦ, τῆς ὁποίας ἐπωφεληθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βουλγαρίας καὶ καταστρέφας τὸν στρατὸν τοῦ Ἰβάζη, ὑποτάσσει καὶ πάλιν αὐτὴν καὶ ἐπαναφέρει οὕτω τὴν ἐπὶ ἔν ἔτος ἐπαναστάσαν ἐπαρχίαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του. Ἐκτοτε ἡ Βουλγαρία μέχρι τοῦ 1074 ἔμεινε πιστὴ εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὑπεστήριξε μάλιστα τὸν διοικητὴν αὐτῆς εἰς τὸν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Σολομῶντος πόλεμον. Περὶ τὸ 1074 ὁμως ἕνεκα τοῦ φιλαργύρου ὑπουργοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παραπινάκη, Νικηφοράτζη, οἱ Βούλγαροι ἀπεστάτησαν καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν δεσπότην τῆς Σερβίας Μιχαὴλ βοήθειαν, προσφέροντες τὸ βουλγαρικὸν στέμμα εἰς τὸν ἔγγονόν του Βοδῖνον. Ὁ Μιχαὴλ ἐδέχθη καὶ ὁ ἔγγονός του ἔλθων εἰς Βουλγαρίαν ἀνεκέρυθη βασιλεὺς αὐτῆς· ἀλλ' ἔν ἔτος μόνον ἐδύνηθη νὰ βασιλεύσῃ, διότι κατατροπυθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Σαρωνίτου συνελήφθη αἰχμάλωτος καὶ οὕτω κατεστάλη καὶ ἡ δευτέρα αὐτῆ ἐπανάστασις τῶν Βουλγάρων.

Ἐντούτοις ὁμως οἱ Βούλγαροι δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των, ὅτε κατὰ τὸ 1186 πιεζόμενοι ὑπὸ τοῦ φιλαργύρου αὐτοκράτορος Ἰσακίου Ἀγγέλου, ἐπανέστησαν καὶ πάλιν μὴ θέλοντες νὰ πληρώσωσι τοὺς νέους φόρους, οὗς ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἔθεσε διὰ τὰς τελετὰς τῶν γάμων του μετὰ τῆς Μαργαρίτας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας. Τῶν ἐπαναστατῶν ἡγούντο δύο ἀδελφοὶ Πέτρος καὶ Ἀσσάν, ἀπόγονοι τοῦ ἀρχαίου βυζαντινοῦ οἴκου τῆς Βουλγαρίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, εἶτα ὁμως βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Πατζιζιανῶν ἐπέπεσαν ἀφηνιδίως κατὰ τοῦ βυζαντιακοῦ στρατοῦ ὀδηγούμενου ὑπὸ τοῦ καίσαρος Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῆ τοῦ Ἰσακίου Ἀγ-

γέλου, και κατατρόπωσαν αὐτὸν. Ἐκτοτε μετὰ πολλὰς ἡττας καὶ νίκας οἱ Βούλγαροι ἐνωθέντες μετὰ τῶν Βλάχων ἀπετέλεσαν ἴδιον κράτος, Βλαχοβουλγαρικόν, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἀσσάν και με πρωτεύουσαν τὸ Βιδίνιον. Διάδοχος τοῦ Ἀσσάν ἐγένετο ὁ νεώτερος ἀδελφός του Καλογιάννης, ὅστις μισῶν πολὺ τοὺς Βυζαντινοὺς ἠθέλησε νὰ διαρρήξῃ πάντα μετ' αὐτῶν δεσμὸν, δι' ὃ και ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν πάπαν Ἰννοκέντιον τὸν τρίτον, ἵνα τὸν στέψῃ βασιλέα τῆς Βουλγαρίας και ἀπαλλαγθῇ οὕτως τῆς ἐπίρροϋς τοῦ Ἑλληνοσ πατριάρχου. Ὅτε δὴ μὲν οἱ σταυροφόροι ἐγένοντο κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Καλογιάννης ἐστράφη πάλιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας και προέτρεψε τοὺς πρὸς αὐτὸν καταφυγόντας βυζαντινοὺς εὐγενεῖς, ἵνα ἐπαναστατήσωσι κατὰ τῶν Λατίνων, ὑποσχόμενος τὴν συνδρομὴν του. Οἱ Ἕλληνες ἐπαναστάτησαν και ὁ Καλογιάννης ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν. Ὁ Λατίνος αὐτοκράτωρ Βαλδουίνος ἐπολιόρκησε τὴν ἀποστατήσασαν πόλιν και τὴν 14 ἀπριλίου τοῦ 1205, τρίτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα, συγκροτηθεὶς αἱματωδέστατης μάχης, ἔπεσε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ. Ἐν γένει καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς λατινικῆς ἐν Βυζαντίῳ κυριαρχίας, οἱ Βούλγαροι ἐφάνησαν μᾶλλον εὐμενεῖς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἢ πρὸς τοὺς κρατοῦντας.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς λατινοκρατείας και τὴν ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἔξωσιν τῶν Φράγγων ὁ τότε αὐτοκράτορ Βατάτζης βλέπων ὅτι ὁ βουλγαρικὸς θρόνος κατεῖχτο ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Ἀσσάν, ἀνηλίκου ἔτι, ἐνόμισε κατάλληλον τὴν ἐποχὴν, ἵνα ἀνακτήσῃ τὴν Βουλγαρίαν και ἐπέτυχε διὰ δωροδοκιῶν νὰ καταλάβῃ ἀρκετὰ μέρη, ἃ ὁ νέος τῆς Βουλγαρίας βασιλεὺς προθύμως παρεχώρησεν ἵνα κλείσῃ τὴν εἰρήνην. Μετὰ τινα ἔτη δὴ μὲν ὁ Μιχαήλ ἀνδρωθεὶς και παρὰ τὴν συμμαχίαν, ἣν εἶχε συνάψῃ μετὰ τοῦ Βατάτζη νυμφευόμενος τὴν θυγατέρα του Ἐλένην, ἐπεχείρησε ν' ἀνακτήσῃ τὰς ἀπωλεσθεῖσας ταύτας πόλεις και κατὰ τὸ ἔτος 1256 λαβὼν τὰ ὄπλα εὐκόλως ἐγένετο κύριος τῶν βουλγαρικῶν χωρῶν, ἃς ὁ Βατάτζης εἶχε προσαρτήσῃ εἰς τὸ κράτος του. Ὁ τοῦ Βατάτζη διάδοχος Ἰωάννης Λάσκαρις βαρῶς φέρων τὰς ἐπιδρομὰς ταύτας τῶν Βουλγάρων ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῶν και ἔστη

πρὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἐκεῖ συγκροτηθεὶς μάχης ἐνίκησε κατὰ κράτος τοὺς Βουλγάρους και μετὰ διετὴ πόλεμον ἅπασα ἡ Μακεδονία περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας του.

Κατὰ τὸ 1265 ὁ ἄρπαξ τοῦ βουλγαρικοῦ θρόνου Κωνσταντίνος Τεχ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκδικήσῃ τὸν γυναικάδελφόν του Ἰωάννην Λάσκαριν, ἠτοιμάζετο νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις δὴ μὲν εἰδοποιηθεὶς προέλαβεν αὐτὸν και εἰσβάλλων εἰς Βουλγαρίαν ἐκυρίευσεν τὴν Ἀγχιάλον και ἄλλας τινὰς πόλεις. Κατὰ τὸ 1272 δὴ μὲν αἱ πόλεις αὗται ἐπεστράφησαν εἰς τὸν Κωνσταντίνον νυμφευθέντα τὴν θυγατέρα του αὐτοκράτορος Παλαιολόγου Μαρίαν μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του Εἰρήνης.

Περὶ τὸ 1278 χοιροβοσκὸς τις ὀνομαζόμενος ὑπὸ μὲν τῶν Βουλγάρων *Κορδοκούβας* ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων *Λαχανάς* ἀνεκέρυξεν ἑαυτὸν ὡς ἀποσταλέντα ἐξ οὐρανοῦ ἵνα καταλάβῃ τὸν βουλγαρικὸν θρόνον και ἐπέτυχε νὰ ἐξεγείρῃ πολλοὺς ἐκ τοῦ ὄχλου και σχηματίσῃ στρατὸν, δι' οὗ ἀντετάχθη κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου. Αἰματηρὰ μάχη συνεκροτήθη, καθ' ἣν ὁ Λαχανάς νικήσας ἐφόνησεν ἰδιοχειρῶς τὸν Κωνσταντίνον. Μόλις μαθὼν τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Παλαιολόγος προσκαλεῖ ἐκ Τρωάδος τὸν υἱὸν τοῦ πρώην βασιλέως τῆς Βουλγαρίας Μυζέσ καλούμενον Ἰωάννην, ἀναγνωρίζει αὐτὸν ὡς νόμιμον κληρονόμον τοῦ βουλγαρικοῦ θρόνου ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀσσάν και τῷ δίδει εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του Εἰρήνην. Μετὰ δὲ τὴν τέλεσιν τῶν γάμων τὸ 1278 ὁ Ἀσσάν και ἡ Εἰρήνη εἰσέρχονται εἰς Βουλγαρίαν μετὰ αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων και εὐρόντας τὸν Λαχανάδ περιπελεγμένον εἰς πόλεμον μετὰ τῶν Ταρτάρων καταλαμβάνουσι ἀναιμωτῶ τὴν Τύρνοβον και εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν ἀνακηλούμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Μετὰ ἔν ἔτος δὴ μὲν, εὐγενῆς τις Βούλγαρος ὀνόματι Τέρτερης ἐπαναστατήσας ἠνάγκασε τὸν Ἀσσάν και τὴν Εἰρήνην νὰ φύγωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν και αὐτὸς κατέλαβε τὸ βουλγαρικὸν στέμμα.

Μετὰ τινα ἔτη βασιλεύοντος ἐν Βουλγαρίᾳ τυραννικῶς τοῦ Βενκεσλάου υἱοῦ τοῦ Τέρτερη, οἱ Βούλγαροι ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον, ἵνα τοῖς ἀποστείλῃ ὡς βασιλέα τὸν Μιχαήλ, υἱὸν τοῦ πρώην βασιλέως αὐτῶν Κωνσταντίνου Τεχ και τῆς Μαρίας, ἀνεψιάς τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου. Ὁ αὐ-

τοκράτωρ συγκατένευσε και διέταξε τὸν σεβαστοκράτορα Ροδέσλαον νὰ βαδίσῃ κατὰ τῆς Βουλγαρίας και ὑποστηρίξῃ τὸν νέον βασιλέα. Ἀλλὰ νικηθέντος τοῦ στρατηγού τούτου ὑπὸ τοῦ Ἐλπιμίρου θεῖου τοῦ Βενκεσλάου, ὁ Μιχαήλ ἠναγκάσθη ν' ἀφήσῃ τὰς ἐπὶ τοῦ βουλγαρικοῦ θρόνου ἀξιώσεις του. Μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ 1306 ὁ Βενκεσλάος ἐπιτίθεται κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας και ταχέως κυριεῖται πολλὰς βουλγαρικὰς πόλεις, ἃς κατεῖχον οἱ Βυζαντινοὶ. Κατέπαυσεν δὴ μὲν τὴν ἐπιδρομὴν του αὐτὴν, νυμφευθεὶς τὴν Θεοδώραν θυγατέρα του συγκοινωνοῦ τῆς αὐτοκρατορίας Μιχαήλ, υἱοῦ τοῦ αὐτοκρατορευόντος Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου. Ἀποθανόντος τοῦ Βενκεσλάου τὸ 1322 ὁ υἱὸς του Γεώργιος ἐπεχείρησε νέαν στρατείαν κατὰ τῆς Θράκης και κατέλαβε τὴν Φιλιππούπολιν, ἣτις ἀνήκει ὡς κληροδότημα εἰς τὸν Ἀνδρόνικον τὸν νεώτερον, τὸν συμβασιλεύοντα τότε μετὰ τοῦ πάπου του Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου. Ὁ νεαρός και γενναῖος ἡγεμὼν μαθὼν τοῦτο ἐπιτίθεται κατὰ τῶν Βουλγάρων και κατατροπώσας αὐτοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεωργίου ἐξελέχθη διάδοχος τοῦ βουλγαρικοῦ θρόνου ὁ Μιχαήλ Στρασκίμιρος, ὅστις ἐκδικούμενος τὸν Ἀνδρόνικον ὑποστηρίζοντα τὸν Βοεσίλαν, ἀδελφὸν τοῦ Τέρτερη, ἵνα κληρονομήσῃ τὸ βουλγαρικὸν στέμμα, ἐρρίφθη κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ Ἀνδρόνικος μὴ ἔχων ἀρκετὰς δυνάμεις ἵνα ἐπιτεθῇ ἤρχισε νὰ παρασκευάζηται, ὅτε πρέσβεις τοῦ βασιλέως Στρασκίμιρου τῷ ἀνηγγεῖλον ὅτι ὁ κύριός των ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν του Θεοδώραν χήραν τοῦ Βενκεσλάου και ἐπομένως ἐπεθύμει τὴν εἰρήνην. Ὁ Ἀνδρόνικος προθύμως ἐδέχθη και συμμαχίαν πολυχρόνιος συνωμολογήθη. Ἐντούτοις δὴ μὲν περὶ τὸ 1328 ὁ Βούλγαρος βασιλεὺς εἰσέβλεπεν εἰς τὴν Θράκην, ὁ δὲ Ἀνδρόνικος ἀντεκδικούμενος κατέλαβε τὴν Διάμπολιν και προετοιμάζετο διὰ μεγάλην κατὰ τῶν Βουλγάρων στρατείαν, ὅπερ μαθὼν ὁ Στρασκίμιρος ἐσπεύσε ν' ἀνανεώσῃ τὴν εἰρήνην, ἣτις διήρκεσε μέχρι τοῦ θανάτου του, συμβάντος κατὰ τὸ 1332. Διάδοχος αὐτοῦ ἐγένετο ὁ ἀνεψιός του Ἀλέξανδρος, ὅστις τῇ βοηθείᾳ τῶν Ταρτάρων κατέλαβε πᾶσας τὰς βουλγαρικὰς πόλεις, τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν στρατευμάτων. Ὁ Ἀνδρόνικος ἐσπευσε ν' ἀντιπρὸς τὸν Ἀλέξανδρον και εἰσελθὼν εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατέλαβε τὴν Μεσημβρίαν και πο-

λιώρησε τὴν Ἀγχιάλον. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ κεφαλῆς ὀκτὼ χιλιάδων Βουλγάρων και δύο χιλιάδων Ταρτάρων ἀντετάχθη εἰς αὐτὸν. Οἱ δύο στρατοὶ εὐρίσκοντο ἤδη ἀντιμέτωποι, ὅτε ὁ Βούλγαρος ἡγεμὼν αἰσθανόμενος ἀσθενεστερας τὰς δυνάμεις του ἐζήτησε τὴν εἰρήνην. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐδέχθη ἄλλ' ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ τῷ δοθῇ ἡ Ἀγχιάλος. Ἐπὶ τέλους μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης ὑπεγράφη τὸ ἔτος 1332 και ὁ αὐτοκράτωρ χάριν τῆς φιλοτιμίας τοῦ βουλγαροῦ ἡγεμόνος τῷ ἔδωκε τὴν Διάμπολιν ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὴν Ἀγχιάλον. Οὐχ ἦττον δὴ μὲν ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἐφάνη πιστός εἰς τὴν συνθήκην και βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ταρτάρων ἐπέφερε δυσκολίας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, αἰτίνας δὴ μὲν ἔβλεπεν, ὅτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιχαήλ Ἀσσάν ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα του Ἀνδρονίκου Μαρίαν (1337).

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Ἀλέξανδρος βλέπων ἐρίζοντας τὸν Ἰωάννην Καντακουζηνόν, κληθεῖν τοῦ ἀνηλίκου αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, και τὴν βασιλομήτορα Ἄννην ἠθέλησε νὰ ἐπωρελῆθῃ τῆς περιστάσεως και ἐπεκτείνῃ τὸ κράτος του και ὡς πρόφασιν τοῦ κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας πολέμου του προέβαλε τὴν παράδοσιν τοῦ Σισιάμου, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκομένου υἱοῦ τοῦ πρώην βασιλέως τῆς Βουλγαρίας Μιχαήλ. Ἡ ἀνδρική δὴ μὲν ἀπάντησις και διαγωγή τοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ κατέπεισαν αὐτὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς σκοποὺς του και νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς εἰρήνης. Κατὰ δὲ τὸ 1341 ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς θέλων νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν διὰ τὴν ἐπαμφοτερίζουσαν διαγωγὴν του ἐν καιρῷ τοῦ ἐμφυλίου μετὰ τῆς βασιλομήτορος Ἄννης πολέμου του, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν και ἐπανακήσας τὰς ὑπ' αὐτοῦ κυριευθεῖσας πόλεις, τὸν ἠνάγκασε νὰ ὑπογράψῃ συνθήκην συμμαχίας. Ἡ συμμαχία αὕτη διήρκεσε δώδεκα ἔτη ὅτε κατὰ τὸ 1353, ἀποθανόντος τοῦ Ἀλέξανδρου, διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱὸς του Στρασκίμιρος, καθ' οὗ δὴ μὲν ἀναστήσας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἐκίνησε τὸν πόλεμον και κατέλαβε τὴν Ἀγχιάλον, πολιώρησε δὲ τὴν Μεσημβρίαν κατὰ ξηρὰν τε και θάλασσαν. Ὁ Στρασκίμιρος ἀποβαρῦνθεὶς ἀπὸ τὰς ἡττας ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης, ἐν ἣ ὑπῆρχον ἄλλοι πολλοὶ βλαβεροὶ δι' αὐτόν.

Και οὗτος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ τελευταῖος

τῶν Βουλγάρων καὶ Βυζαντινῶν πόλεμος· διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ Βούλγαροι ἤρχισαν πολλοὺς μετὰ τῶν Τούρκων πολέμους καὶ τέλος κατὰ τὸ 1391 ἐν τῇ μάχῃ τῆς Νικοπόλεως τὸ βουλγαρικὸν κράτος διελύθη ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ τῶν Τούρκων Σουλτάνου Βαγιαζήτ καὶ ἐγένετο τουρκικὴ ἐπαρχία.

Σ. Σολομωνίδης.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Μόνος ὁ ἔχων ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν θέλει διατηρήσει ἐν μέσῳ τοῦ κινδύνου περισσοτέραν ψυχρότητα, περισσοτέραν γαλήνην, καὶ θέλει εὔρει τὸν τρόπον νὰ σωθῆ ἕξ αὐτοῦ. Παρατηρήσατε τὸν ἀπόστολον Παῦλον εἰς τὴν σιγήμην τοῦ ναυαγίου, αὐτὸς μόνος ἵσταται ἀτάραχος, διεγείρει τὸ καταβεβλημένον θάρρος τῶν αὐτῶν καὶ υποδεικνύει αὐτοῖς τὰ μέσα, ἅτινα ὀφείλου νὰ λάβουν πρὸς σωτηρίαν τοῦ πλοίου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔθεσε τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸν Θεὸν καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτησε τὸ ἀπικτούμενον ἐκεῖνο θάρρος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κινδύνου. Τοιοῦτον λοιπὸν εἶναι πάντοτε τὸ ἀποτελεσμα τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς δυσκόλους καὶ ἐξαιρετικὰς περιστάσεις. Ὁ στήριζων τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους φοβεῖται πάντοτε ἐνώπιον τοῦ κινδύνου, διότι αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀδύνατον, πλὴν ὁ στήριζων τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἄνευ φόβου, διότι αἰσθάνεται ὅτι ἡ δύναμις του προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ.

Δεύτερος καρπὸς τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνης εἶναι ἡ ἐνεργητικότης. Ἡ εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνη ἀντὶ νὰ βλάπτῃ αὐτὴν, ἀπεναντίας τὴν ὑψώνει εἰς τὴν ὑψηλότεραν αὐτῆς δύναμιν. Ὁ στήριζων τὰς ἐλπίδας του μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπαντᾷ μετ' οὐ πολὺ ἀνυπερβλητὰ προσκόμματα, ἅτινα ἐμβάλλουσιν εἰς ἀθυμίαν, ἐνῶ οὐδὲν πρόσκομμα ὑπάρχει δι' ἐκεῖνον ὅστις στήριζει τὰς ἐλπίδας του εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ ἐκπληρώσαντες τὰ μεγαλῆτερα πράγματα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ οἱ εὐεργετήσαντες μᾶλλον τὴν ἀνθρωπότητα, ἦσαν ἄνδρες ἀξιοσημείωτοι διὰ τὴν

ἐμπιστοσύνην ἣν εἶχον πρὸς τὸν Θεόν. Τοιοῦτα ὑπῆρξαν οἱ ἀπόστολοι, οἱ ὁμολογηταί, οἱ μάρτυρες καὶ πάντες ὅσοι ἐφάνησαν ὑπέραμχοι τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Μόνον ὅσοι ἐμφοροῦντο ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀνέπτυξαν εἰς τὰς περιστάσεις πραγματικὴν ἐνεργητικότητα, ἐκτελέσαντες ἔργα διαρκῆ καὶ ὠφέλιμα. Παρατηρήσατε τὸν Ὀδαρτ, τὸν ἀναμορφωτὴν τῶν φυλακῶν, τὸν ἀφιερῶσαντα δόλοκληρον τὴν ζωὴν του εἰς ὁδοπορίας, ὅπως ἐπισκεφθῆ ἕλας τὰς φυλακὰς τῆς Εὐρώπης. Ἀφοῦ ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τῶν ἔργων τούτων ὅλην του τὴν περιουσίαν, ἀφοῦ διέτρεξεν δόλοκληρον τὸν κόσμον, ζητῶν πανοῦ τὰ μᾶλλον δυσώδη δεσμοτήρια, ὡς ἄλλοι ζητοῦν τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰ τερπνότερα μέρη, ἀφοῦ ὑπέφερε διὰ πολλὰ ἔτη τὴν θερμότητα, τὸ ψῦχος, τὴν βροχὴν, τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους μὲ μόνον τὸν σκοπὸν ν' ἀγαθοποιήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀποθνήσκει τέλος εἰς ἄγνωστον τι χωρίον τῆς Ρωσσίας διατάσσων νὰ χαράξουν ἐπὶ τοῦ τάφου του τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν «Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπίς μου!»

Καὶ πόσα ἄλλα παραδείγματα θὰ ἠδυνάμην ν' ἀναφέρω ἐνταῦθα. Ὁ Βίλπερφορσε, ὅστις καθιέρωσεν ὅλον τὸν βίον του, ὅπως ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου τὴν κατάργησιν τῆς σωματεμπορίας ἢ Ἐλισάβετ Φρὺ ἥτις διὰ βίου ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῶν δυστυχῶν ἐκεῖνων πλασματῶν, ἅτινα ἐκυλότων εἰς τὸν βόρβορον τῶν χαμαιτυπείων ὁ Ἐρμαν Φράγκ, ὁ θεμελιωτὴς τῶν ὄργανοτροφεῶν τῆς Χάλλης, ὁ Βικέντιος Παῦλος ὁ ἰδρυτὴς τῶν βρεφοκομείων, ὁ Ἀβδᾶς Δελεπέ ὅστις ἀφιερῶθη ἀπακλειστικῶς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν κωφῶν ἄλλων, πάντες οὗτοι, οἵτινες ἔπραξαν ἔργα ἀθάνατα, ἐμφοροῦντο ὑπὸ θρησκευτικῶν αἰσθημάτων, καὶ ἐσῆριζον τὴν δύναμιν των μόνον εἰς τὸν Θεόν. Καὶ αὐτοὶ οἱ πατέρες ἡμῶν οἵτινες διὰ ἡρωικῶν κατορθωμάτων ἠλευθέρωσαν τὴν μικρὰν ἐκείνην γωνίαν τῆς Ἑλλάδος, ἦσαν πάντες θεοσεβεῖς καὶ πιστοὶ ὀπαδοὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Τέλος, ὁ τελευταῖος καρπὸς τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνης εἶναι ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς. Ἐκεῖνος ὅστις ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν υποθέσεων του, βέβαιος ὡς ὅτι ὁ Κύριος διευθύνει τὰ πάντα πρὸς ὄφελος τῶν τέκνων του. Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς εἶναι οὐσιωδῶς αἰσιδόξος, — ἐπειδὴ

μόνος κατέχει τὴν βεβαιότητα ὅτι τὰ πάντα θέλουν βαδίσει κατ' εὐχὴν. Ὅποῖον βάθος εἰρήνης ὑπάρχει εἰς τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Παναγίου Πνεύματος «τὸ πᾶν συντελεῖ ὑπὲρ τῶν ἀγαπῶντων τὸν Θεόν!» Ὅσον ἐκπληκτικὴ καὶ ἀνῆξι ἡ διαβεβαίωσις αὕτη, εἶναι ὅμως ἀναγκαῖα εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ἡμετέρας εἰρήνης. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μᾶς βεβαιώνει ὅτι, πάντα ἄνευ ἐξαιρέσεως, ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, ἐν τῷ χρόνῳ καὶ ἐν τῇ αἰωνιότητι, ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, πάντα θέλουν κατευδωθῆ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ! Δοκιμασίαι ἢ εὐτυχία, πλοῦτος ἢ πενία, χαρὰ ἢ θλίψις, ἀνθρώπινα κλίθη, κοινωνικαὶ ταραχαί, συμβάντα τῆς γῆς ἢ τοῦ οὐρανοῦ, ἀγγελιοὶ, ἀνθρώποι ἢ δαίμονες τὰ πάντα δὲν δύνανται εἰμὴ νὰ συντελέσουν ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ! Λάθετε τὴν ἰδέαν ταύτην, σταθμίσατε αὐτὴν καλῶς, ἐξετάσατε διὰ τῆς φαντασίας ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς εἰρήνης, τῆς παρηγορίας, τῆς γαλήνης τῆς εὐτυχίας ἅτινα ἐμπεριέχει, καὶ εἶπατε τότε, ὅτι ἡ ἔννοια αὕτη ἥτις φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὑπερβολικὴ, δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ καθαρὰ καὶ ἀπλὴ ἀλήθεια! Ἄ! ἐπειδὴ λοιπὸν τοιοῦτον εἶναι τὸ ἔνδοξον ἡμῶν προνόμιον, ἐπειδὴ ὅλα τὰ συμβάντα τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τοῦ κόσμου διευθύνονται ὑφ' ἐνός Θεοῦ, ὅστις μᾶς ἀγαπᾷ καὶ ἔχει ὑφ' ὅψιν τὴν ἄκραν ἡμῶν εὐτυχίαν, ἄς ἐμπιστευθῶμεν ἄνευ ἐπιφυλάξεω εἰς τὸν οὐράνιον καὶ παντοδύναμον τοῦτον Πατέρα, ἄς παραδεχθῶμεν ἄνευ ἀνησυχίας, ἄνευ λύπης, ἄνευ ὀπισθοβουλίας τὴν κυριαρχικὴν αὐτοῦ διευθύνειν καὶ λάβωμεν ὡς ὀδηγὸν τὴν π. ο. τρεπτικὴν ταύτην ῥῆσιν τοῦ Ἀποστόλου «Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ἡμῶν γνωρίζεσθε πρὸς τὸν Θεόν» καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Ῥίψατε τὸ φορτίον σας εἰς τὸν Κύριον, σεις οἵτινες μεριμνᾶτε περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν πραγμάτων, σεις οἵτινες μετὰ φόβου ἐρωτᾶτε ποῦ βαδίζομεν, ποῖον ἄρα θὰ ἦναι τὸ μέλλον ἡμῶν, ποῖαν τροπὴν θὰ λάβωσι τὰ ἡμέτερα πράγματα; Ἐνθυμήθητε ὅτι ὁ Αἰώνιος βασιλεύει» ὅτι ὁ ἰσχυρὸς αὐτοῦ βραχίων δεσπόζει ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιγείων πραγμάτων, ὅτι διευθύνει τὴν τύχην ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ μετὰ

τοῦ προφήτου ἄς ἐπαναλάβωμεν α' Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλίψει ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Διὰ τοῦτο οὐ φοβηθῶμεθα ἐν τῷ ταρασσεσθαι τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν. Ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασιλείαι, ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ Ὑψίστος· ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Κύριος τῶν δυνάμεων μετ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ.»

Ῥίψατε τὸ φορτίον σας εἰς τὸν Κύριον σεις οἵτινες μεριμνᾶτε περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς οἰκογενείας ἡμῶν καὶ ζητεῖτε μετ' ἀνησυχίας τὰ μέσα ὅπως ἐπαρκέσσετε εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς. Ἐνθυμήθητε ὅτι ὁ χροσὸς καὶ ὁ ἀργυρὸς ἀνήκουσιν εἰς τὸν Κύριον καὶ ὅτι εἶναι ἰσχυρὸς ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν τέκνων του, αὐτὸς ὅστις; τρέφει τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ στολίζει τοὺς κρίνους τῶν ἀγρῶν δὲν θέλει ἐγκαταλείψει αὐτὰ. Ἐνθυμήθητε ὅτι εἶναι καλόν, ὅτι εἶναι σωτήριον δι' ἡμᾶς νὰ διέλθωμεν διὰ περιστάσεων αἵτινες θέτουσι τὴν πίστιν ἡμῶν εἰς δοκιμασίαν καὶ αἵτινες μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ μὴ στηριζώμεθα ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ Κυρίου.

Ῥίψατε τὸ φορτίον σας εἰς τὸν Κύριον, σεις οἵτινες πάσχετε κρυφίως θλίψιν τινὰ τῆς καρδίας, τοσοῦτον μᾶλλον ὀδυνηράν, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ τὴν ἐκτιμῆσουν, οὔτε νὰ τὴν ἐννοήσουν· σεις τῶν ὁποίων οἱ σκοποὶ εἶναι παραγνωρισμένοι, ἢ δὲ ἀρρωσίσαι πληρώνεται πολλὰκις διὰ τῆς ἀχαριστίας ἢ τῆς ἀδιαφορίας. Σεις οἵτινες ζητεῖτε ἐν τῇ ἀπομονώσει τὴν καρδίαν καὶ οἵτινες ζητεῖτε εἰς μάτην αἴσθημα συμπαθείας ὅπερ ν' ἀνταποκρίνηται μετὰ τοῦ ἰδιοῦ σας. Ἐνθυμήθητε ὅτι ὑπάρχει φίλος τις ὅστις εἶναι μᾶλλον ἀρρωσιωμένος τοῦ ἀδελφοῦ σας καὶ ὅτι ὁ φίλος οὗτος εἶναι ὁ Κύριος· ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔχει καρδίαν ὁμοίαν μετ' ἡμῶν, ὅτι γνωρίζει τὰ πάντα, ὅτι συμμερίζεται τοὺς μᾶλλον κρυφίους πόνους ὑμῶν καὶ ὅτι δύνασθε νὰ διαχύσητε τὸ πᾶν εἰς τὴν οὐράνιον καὶ ἀνθρωπίνην ταύτην καρδίαν, ἥτις οὐδέποτε ἐξάπατᾷ τὴν ἀγάπην ἡμῶν!

Ῥίψατε τὸ φορτίον ἡμῶν εἰς τὸν Κύριον, σεις οἵτινες ζητεῖτε μετ' ἀγωνίας τὴν ἀλήθειαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χάους τῶν ἀνθρωπίνων συστημάτων καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Ἐχετε πεπειθήσιν ὅτι αἱ ἔρευναι ἡμῶν εἶναι εὐάρεστοι τῷ Κυρίῳ καὶ δὲν θέλουσι μείνει ἄνευ ἀποτελέσματος, ὅτι ἐὰν ὁ Θεὸς οὗ

της ἀληθείας κρύπτει ὑμῖν τὸ ἀκτινοβόλον αὐτοῦ πρόσωπον, πράττει τοῦτο διὰ τινὰ καιρὸν, ὅτι ἐὰν βραδύνη, δὲν θέλει λείψει τοῦ νὰ ἔλθῃ, ὅτι αἱ ὑποσχέσεις αὐτοῦ δὲν δύνανται νὰ ἦναι ψευδεῖς, καὶ ὅτι οὐχὶ εἰς μάτην εἶπεν εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ «ζητεῖτε καὶ θέλετε μὲ εὐρεῖν!»

Ῥίψατε τὸ φορτίον σας εἰς τὸν Κύριον, σείς οἵτινες μεριμνᾶτε διὰ τὴν πνευματικὴν ὑμῶν κατάστασιν καὶ οἵτινες παραπονεῖσθε ὅτι δὲν αἰσθάνεσθε ἀρκούντως τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ σείς οἵτινες ὀφείλετε νὰ παλεύσητε ἐναντίον ἰδικῶν πειρασμῶν, τοὺς ὁποῖους μόνον ὁ Θεὸς γινώσκει. Ἐνθυμήθητε ὅτι ὁ Κύριος εὐαρεσθεῖται εἰς τὰς συντετριμμένας καρδίας καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας μετὰ φόβου τὸν λόγον αὐτοῦ, ὅτι ὑπεσχέθη νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀτελεῖς τὸ ἔργον ὅπερ ἤρχισεν, καὶ ὅτι ἡ ἀνησυχία αὐτῆ, ἣν αἰσθάνεσθε εἶναι ἀποδείξεις ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἤρχισεν ἤδη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἐνθυμήθητε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἰσχυρὸς ὅπως ἀγίασῃ ὑμᾶς καὶ ὅτι ἐρρέθη «Μακάριος ὁ ἄνθρωπος ὅστις ὑποφέρει τὸν πειρασμὸν, διότι ἀπὸ δοκιμασίῃ θέλει λάβει τὸν στέφανον τῆς ζωῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ὁποῖον ὑπεσχέθη εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.»

Ῥίψατε τὸ φορτίον σας εἰς τὸν Κύριον σείς οἵτινες διατελεῖτε εἰς δύσκολον θέσιν ἕνεκεν τοῦ δυνάματος τοῦ Χριστοῦ καὶ οἵτινες εἶσθε περικλωμένοι ἐξ ἀνθρώπων· μὴ παραδεχομένους τὴν πίστιν καὶ τὰς πεποιθήσεις ὑμῶν, σείς οἵτινες εἰργάσθητε μέχρι τοῦδε ἄνευ ἐπιτυχίας ὅπως ἐπαναφέρητε εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ συγγενῆ ἢ φίλον διατελοῦντα εἰσέτι ξένον εἰς τὴν χριστιανικὴν ζωὴν. Ἐνθυμήθητε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἀγὼν εἶναι ἰδικὸς του, ὅτι ἡ προσευχὴ τοῦ δικαίου γινωμένη μετὰ ζήλου εἶναι ἀποτελεσματικὴ· καὶ χαράξτε εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Παναγίου Πνεύματος· «ἐμμένετε εἰς τὰ πράγματα ταῦτα διότι οὕτω πράττοντες θέλετε σωθῆ σείς καὶ οἱ ἀκούοντες ὑμᾶς».

Ῥίψατε τὸν ζυγὸν σας εἰς τὸν Κύριον, σείς πάντες οἵτινες πάσχετε δι' οἰουδήποτε τρόπου, εἴτε ἐκ πενίας, εἴτε ἐξ ἀσθενείας, εἴτε ἕνεκεν τοῦ θανάτου προσφιλοῦς τινὸς ὄντος. Ἐνθυμήθητε ὅτι ὁ Θεὸς σὰς πέμπει πάντα ταῦτα ἔχων πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ὑμετέραν εὐδαιμονίαν ὅτι ἡ ἐρήμερος αὐτῆ δοκιμασία, ἣτις παρέρχεται, προξενεῖ ἐν ὑμῖν δόξαν αἰώνιον καὶ

ἀθάνατον, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει συντρίψει τοὺς ἰσχυροὺς τούτους δεσμοὺς, οἵτινες μᾶς κρατοῦν προσκεκολλημένους εἰς τὴν γῆν καὶ ἐμποδίζουν τὴν πτῆσιν ἡμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὅτι ἐλεύσεται ἡμέρα—ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἢ ἐν τῷ ἄλλῳ, ἀδιάφορον—ἐνθα θέλομεν ἀναγνωρίσει ὅτι ἡ θλίψις ἦτο πράγματι ἀναγκαῖα.

Ῥίψατε εἰς τὸν Κύριον τὸν ζυγὸν σας σείς οἵτινες ἔχετε σπουδαίαν ἀπόρασιν νὰ πράξητε, διότι ἐρρέθη ἀθελῶ σὲ διδάξει τὸν δρόμον δι' οὗ μέλλεις νὰ βαδίσης καὶ ὁ ὀφθαλμὸς μου θέλω σὲ οδηγήσει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σου.»

Ῥίψατε τὸν ζυγὸν σας εἰς τὸν Κύριον, σείς οἵτινες ἔχετε νὰ ἐκτελέσητε δύσκολον ἔργασίαν, ὑπερβαίνουσαν τὰς ὑμετέρας δυνάμεις, διότι αὐτὸς χορηγεῖ τὴν δύναμιν εἰς τὸν πεφορτισμένον καὶ διπλασιάζει τὸ θάρρος εἰς τὸ ἀδύνατον.

Ἄλλὰ τὰ στενὰ ὄρια τῆς ὀμιλίας ταύτης δὲν ἠθέλον ἐπαρκέσει ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἀπαριθμῶσω δλους τοὺς κόπους, ὅλας τὰς ἀνησυχίας, ὅλας τὰς δυσκολίας, ὅλας τὰς θλίψεις αἵτινες δύνανται νὰ βασανίσουν τὰς πτωχὰς ἡμῶν καρδίας καὶ αἵτινες μᾶς προσκαλοῦν νὰ ρίψωμεν τὸ φορτίον ὑμῶν εἰς τὸν Κύριον. Ὑπάρχουν πλεῖστα ὄσα ταλαιπωρῶνται τὰς ὁποίας δὲν δύναμαι οὐτε κἀν νὰ φαντασθῶ καὶ αἵτινες εἶναι γνωσταὶ μόνον εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὰς δοκιμάζει. Ἄλλ' ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ θλίψις ὑμῶν, κρυφὴ ἢ γνωστὴ, ἣτις βασανίζει τὴν καρδίαν σας, ρίψατε τὸ φορτίον σας εἰς τὸν Κύριον καὶ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ σὰς ἐπαναπαύσῃ. «Δεῦτε πρὸς μὲ, πίστες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτος εἶμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν.»

Ναὶ, θέλει σὰς ἐπαναπαύσει! Ἡ εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνη εἶναι πάντοτε καὶ καθ' ὀλοκληρίαν δικαιολογημένη, εἴτε ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς, εἴτε ἐν τῇ μελλούσῃ, εἴτε ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε δι' ἑνὸς τρόπου, ἢ δι' ἄλλου. Ἐδυνάμην νὰ σὰς ἀναφέρω πολλὰ παραδείγματα διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς δικαιοῖναι ταχέως ἢ βραδέως τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τέκνων του. Ἐδυνάμην νὰ σὰς ὑποδείξω ἀνθρώπους οἵτινες ἔρθασαν μέχρι τελευταίας ἀπελπισίας, καὶ ἐν τούτοις ὁ οὐρᾶνιος Πατὴρ ἔσωσεν αὐτοὺς διὰ τοῦ μάλλον θαυμασίου καὶ ἀπρόσδοκῆτου τρόπου, καθ' ἣν εἰ-

μὴν ἢ ἀπώλεια αὐτῶν ἦτο βεβαία. ἠθέλον σὰς ὑποδείξῃ χριστιανούς λαμβάνοντας ὡς ἐκ θαύματος παρὰ τοῦ Κυρίου τὸν ἐπιούσιον ἄρτον πρὸς διατροφήν τῆς οἰκογενείας αὐτῶν. ἠθέλον σὰς ὑποδείξῃ ἄλλους σωθέντας διὰ τῆς παντοδυναμίας προστασίας τοῦ Θεοῦ ἐκ φανερῶν κινδύνων, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο θὰ ἦτο ἀνεξάντλητον, περιορίζομαι νὰ σὰς διηγθῶ ἐν μόνον παραδείγμα ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Θεὸν δικαιολογημένης καὶ μετὰ ταῦτα καταπαύω τὸν λόγον μου.

Ὁ Σβάρτζ, ἱεραπόστολος παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, εἶχεν ἐργασθῆ διὰ τριάκοντα ἔτη μετὰ πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ ἔργον του, χωρὶς ὅμως νὰ ἴδῃ τοὺς κόπους τοῦ ἀνταμιβομένου. Εὐρισκόμενος λοιπὸν εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου του παρεκάλεε τὸν Θεὸν ὅπως ἄλλος ἔλθῃ νὰ θερίσῃ ἐκεῖνον τὸ ὅποιον εἶχε σπείρει. Αἰφνης βλέπει εἰσερχόμενον ἐν τῇ καλύβῃ αὐτοῦ ἀρχηγόν τινα Ἰνδόν, γνωστὸν διὰ τὸ μῖσος, ὅπερ ἔτρεφε διὰ τὸν ὑπρέτην τοῦ Θεοῦ. «Ἐτοιμάσθητι, τῷ λέγει, ν' ἀποθάνῃς ὑψόνων τὸ βόταλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἱεραποστόλου. Ὁ Σβάρτζ ἤρχισεν τότε νὰ προσεύχεται, καὶ ἐν τῇ ὑστάτῃ ταύτῃ προσευχῇ, ἐνθα ἡ οὐρανίος γαλήνη ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τοῦ προσώπου του, δὲν λησμονεῖ ἐκεῖνον ὅστις ἔμελλε νὰ τὸν φονεύσῃ. Εἰς τὴν θέαν ταύτην, ἀκούων τοὺς λόγους τούτους τῆς ἀγάπης, ἡ καρδία τοῦ ἱεραποστόλου, τὸ βόταλον πίπτει ἐκ τῶν χειρῶν του καὶ γονυπετῆς ἐνώπιον τῆς κλίνης τοῦ ἱεραποστόλου ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ τὴν θρησκείαν, ἣτις διδάσκει τοιαῦτα ὑψηλὰ αἰσθητάματα. Ἀκολουθῶν δέχεται τὸ εὐαγγέλιον, τὸ διαδίδει εἰς τὴν φυλὴν του, ἣτις ἀσπάζεται τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὁ δὲ Σβάρτζ ἀποθνήσκει φέρων ὡς στέφανον δόξης ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Αἰωνίου τὴν ἐπιστροφὴν ὀλοκληροῦ Ἰνδικῆς φυλῆς!

Ἰδοὺ πᾶς ὁ Θεὸς δικαιοῖναι τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τέκνων του. Ἄς ἔχωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, φίλτατοι ἀκροαταί, πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅποια καὶ ἂν ἦναι ἡ δοκιμασία ἣν μέλλομεν νὰ ὑποστώμεν, οἰουδήποτε εἶναι τὸ ἔργον ὅπερ πράττομεν πρὸς δόξαν Θεοῦ, ἂς ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν Αἰώνιον, καὶ ἂν δὲν δρέψωμεν τοὺς καρπούς τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς, θέλει ἔλθῃ ὅμως ἡμέρα—ὅπότεν τὸ πέπλον θέλει ἀφαιρεθῆ καὶ τὰ δάκρυα θείλου παύσει—κατὰ τὴν ὁποίαν θέλομεν ἀναγνωρίσει ὅτι ὁ Θεὸς εἶ-

ναι πιστὸς καὶ θέλει ἀποδώσει ἐκάστῳ ἀναλόγως τῶν ἔργων αὐτοῦ! *

A. Κουρνιακῆς.

Ἡ ΥΠΝΩΤΤΟΥΣΑ ΣΚΙΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Φοβηθεὶς μὴ ὁ ἀγνωστος οὗτος, ἰδὼν τὴν Ἁγνὴν ἐξερχομένην τοῦ παρεκκλησίου, ὅπου εὕρισκε νῦν αὐτόν, ὑποπτέυσῃ λαθραῖαν τινὰ συνέντευξιν, ὤρμησε πρὸς τὸ ἐξομολογητήριον ὅπως κρυβῆ ἐκ νέου.

Ἡ σκία παρετήρησε τοῦτο καὶ ἐν τῷ ἅμα διευθύνθη πρὸς ἐκεῖνον τὸ μέρος.

— Ἐμὲ λοιπὸν ζητεῖ; ἐσκέφθη καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀέων. Ἰσως βεβαίως σκοπεῖ νὰ μὲ προσβάλλῃ.

Ἄλλ' ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγνώστου δὲν ἦτο τοιοῦτος· τὸναντίον φθὰς οὗτος πρὸ τοῦ ἐξομολογητήριου, ἀπεκαλύφθη εὐλαδῶς, ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ μετὰ γογγυσμοῦ ψυχῆς τεθλιμμένης, ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ.

— Εἶσθε ἐδῶ, πάτερ μου, εἶπεν ἡ σκία μὲ φωνὴν πάλλουςαν.

Ὁ Ἀέων ἀνεγνώρισε τὴν φωνὴν ταύτην ὡς τὴν τοῦ θεοῦ τοῦ Ζαρού. Ἐμεινε τότε ἄφωνος ἐξ ἐκπλήξεως, καθ' ὅτι ἐνόησεν ὅτι τὸν ἐξελάμβανεν ὡς τὸν ἱερέα· προσεπάθει νὰ συναρθρώσῃ μίαν μόνην λέξιν, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο· ἡ φωνὴ του ἐπνίγετο ἐν τῷ στόματι του.

Ὁ θεὸς Ζαρού ἐποίησεν ἐκ νέου τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἤρξατο τὴν ἐξομολογήσιν του.

— Πάτερ μου... δεήθητι ὑπὲρ ἐμοῦ... δεήθητι ὅπως ὁ Θεὸς λάθῃ οἶκτον δι' ἐμέ... ὦ, τι μωροῦμαι δεινῶς... ἀλλὰ δικαίως... ναί, πάτερ μου!.....

Ὁ Ἀέων ἀρῆκε βαθὺν γογγυσμὸν καὶ προσεπάθησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ φοβεροῦ δεσμοτηρίου του.

— Μὴ με διακόπητετε!... ἀνεφώνησε τότε ἐκτὸς ἐαυτοῦ ὁ γέρον, τιθέμενος πρὸ τοῦ ἀνεψιοῦ του, μὴ ἀποφεύγητε ἕνα δυστυχῆ, ἕνα ἀμαρτωλὸν... ὦ, ἤμην ποτὲ καὶ ἐγὼ τίμιος ἄνθρωπος καὶ ἠκολούθουν πιστῶς ἀπάσας τὰς ἐν-

* Ἡ ἀνωτέρω ὀμιλία ἐρανοθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἐξεφωνήθη ἐν τῷ Φιλ. Συλλόγῳ «Ὁμήρω» τῇ 17 Δεκεμβρίου 1878.

πολάς του κυρίου... Πλὴν ἐπῆλθε στιγμή καὶ παρέδην οἰκτρῶς τὸν θεῖον νόμον... καὶ ἔκτοτε... ἔκτοτε σκληρὰ δίκη μὲ τυραννεῖ... δὲν γνωρίζω πλέον τί ἐστὶ ἡσυχία... ὕπνος... ἀνάπαυσις... Ἄλλὰ τῶρα... τῶρα... μετανοῶ... μετανοῶ καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς μετανοοῦντας... ὦ ναι, πάτερ μου, μεσίτευσον ὑπὲρ ἐμοῦ... δεήθητι ὑπὲρ τῆς συγχωρήσεώς μου!

Ὁ Λέων μανιωδῶς πλέον, ἠθέλησε νὰ τον σπρώξῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ.

Ἄλλ' ὁ γέρον ἐξηκολούθησε ταπεινῆ τῆ φωνῆ:

— Πῶς δὲν λαμβάνεις, πάτερ ἄγιε, οἶκτον δι' ἐμέ;... ὦ ναι, ἀκουσον με καὶ ἴσως ὁ πανάγαθος μὲ συγχωρήσει... Ἄκουσον τὴν ἐξομολόγησιν μετανοοῦντος ἀμαρτωλοῦ... Ὁ μακαρίτης φίλος μου Ὁθριὰν ἀναχωρῶν μοι ἐποίησε πώλησιν πάντων τῶν κτημάτων του... ἀλλ' ἢ πώλησις αὐτῆ δὲν ἦτον ἀληθής... ἐγένετο μόνον ὑπὸ πρόσχημα, ἵνα διαφύγῃ τὴν κατάσχεσιν τῆς κυβερνήσεως, καθ' ἣς εἶχεν ἐπαναστατήσῃ... μοὶ τὰ ἐνεπιστεύθη ὡς εἰς φίλον... καὶ ἐγώ... ἐγὼ ὁ δειλαίος ἐσφετερίσθην αὐτὰ καὶ κατεχρησάμην τῆ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀγαθοῦ φίλου μου... τοῦ ἀγαπητοῦ μοι Ὁθριὰν.

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ ὁ Λέων ἠλεκτρίσθη, ἀνέλαβε τὰς δυνάμεις του καὶ ὀρμήσας ἐκτός τοῦ ἐξομολογητηρίου.

— Ὁ παῦσον, παῦσον, θεῖε μου, ἀνέκραξεν... ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ, ἐγώ!

— Ὁ δειλαίε! ἀνεφώνησεν ὁ γέρον, μοὶ ὑπέκλεψας τὸ μυστικόν μου!...

— Εὐχαρίστησον τὸν Θεόν, εὐχαρίστησον τὸν Θεόν, θεῖε μου, ἐπανελάβην ὁ Λέων, διότι ἐκεῖνος εἶναι αἴτιος πάντων τούτων... Ἡ Ἄγνη καὶ ἐγὼ ἀγαπώμεθα!

— Πῶς;

— Ναι, καλέ μου θεῖε, μόνε γονεῦ μου, μόνε κηδεμῶν μου ἐπὶ τῆς γῆς, ἀγαπώμεθα... καὶ μοὶ δίδεις λοιπὸν τῶρα τὴν ἀδειαν νὰ αἰτήσω τὴν χεῖρα αὐτῆς;

— Ἄλλ' ὁ Ἰωάννης Τρωῖλος, ὁ πάππος τῆς, οὐδέποτε θὰ συναινέσῃ πρὸς τοῦτο.

— Ὁ! ὄχι, θεῖε μου! θὰ συναινέσῃ, τὸ ἐλπίζω.

— Ὁ, τότε εὐλογημένος ὁ Θεός, ὅστις θεαίως θὰ με συγχωρήσῃ... καὶ σὺ Ὁθριὰν, σικιά, ἦν ἡδίκησα, συγχώρει με... συγχώρει με... διότι ἐὰν ἐσφετερίσθην τὴν περιουσίαν σου, ἀποδίδω ἡδὴ αὐτὴν καὶ ἄπασαν τὴν ἐδικήν μου ὡς πρόκα τῆ θυγατρὶ σου Ἄγνη!

Καὶ ἔκλινε τὸ γόνυ ἐκεῖ ὅπου πρὸ ὀλίγον ἢ

Ἄγνη καὶ ὁ Λέων ἀπέτειναν τὰς προσευχὰς των πρὸς τὸν Παντοδύναμον.

Z'.

Μόλις ὁ ἥλιος ἔρριπτε τὰς πρώτας ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων καὶ ὁ Λέων Ζαρβὺ ἔκρουε τὴν ὑβραν τοῦ οἴκου τοῦ μυλωθροῦ.

— Ποῦ εἶναι ὁ κύριός σου; ἠρώτησε τὴν γραιάν ὑπηρέτριαν.

— Εἰς τὸ Δουβλίον, ἠκούσθη ἄνωθεν τῆς κλίμακος ἢ γλυκεῖα φωνὴ τῆς Ἄγνης.

— Πῶς!... Ἄγνη... ἐξύπνησας ἤδη;

— Ὁ πρὸ πολλοῦ... καὶ ἐκαθήμην εἰς τὸ παράθυρον ἐξ οὗ σὲ εἶδον ἐρχόμενον.

— Πλὴν διατί ἀνεχώρησε τόσον πρόω; ὁ πάππος σου διὰ τὴν πόλιν;

— Ἄγνοῶ.

— Καὶ κατὰ ποῖαν ὥραν θὰ ἐπιστρέψῃ;

— Μόλις τὸ ἑσπέρας.

— Δυστυχία! καὶ εἶχον νὰ τῷ ὁμιλήσω περὶ πραγμάτων λίαν ἐνδιαφερόντων... περὶ πραγμάτων, ἅπερ δὲν ἐπιδέχονται οὐδὲ στιγμής ἀναβολῆν.

— Ὅπως καὶ ἂν ἦ, ἀνάγκη νὰ περιμείνητε.

Καὶ ἡ Ἄγνη ὡς χρυσαλλίς πετώσα κατέβη τὴν κλίμακα καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρα τοῦ Λέωντος ἐβάδισε πρὸς τὸν κήπον. Καὶ τοι ἦτον ἡμέρα Νοεμβρίου, ἢ πρωῖα ὅμως ἦτον ὡς ἐαρινή· ὠραῖος ἥλιος εἶχεν ἤδη ἀνατελεῖ, διαλύων τὴν ὄρσον τῆς νυκτὸς καὶ διασχίζων τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων, ἅπερ μαλακῆ ζεφύρου αὐρα ἐτάρασεν.

Ὁ Λέων καὶ ἡ Ἄγνη ἐκάθησαν εἰς τὸ βάλθος τοῦ κήπου ὑπὸ ὠραίαν ψιθυρίζουσαν ἰτέαν.

— Ἄγνη, εἶπεν αἴτηνος ὁ Λέων, ἐὰν οἱ γονεῖς ἡμῶν συγκατετίθοντο εἰς τὴν ἔνωσίν μας, θὰ ἦσο εὐτυχής, γενομένη σύζυγός μου;

Ἡ κόρη τὸν παρετήρησε σιωπῶσα.

— Διατί δὲν ἀποκρίνεσαι, Ἄγνη; ἐπανελάβην ὁ νέος.

— Ἀλλὰ τοῦτο ἅπερ μοὶ προτείνεις, εἶπεν αὐτὴ νεύουσα πρὸς τὰ κάτω τοὺς ὀφθαλμούς, τοῦτο εἶναι ἀρραβῶν...

— Ναι, ἀρραβῶν, καὶ μάλιστα ἀρραβῶν Ἰρλανδικῶς.

— Καὶ γνωρίζεις λοιπὸν πῶς ἀρραβωνίζονται εἰς τὴν χώραν μας.

— Ἀναμφιβόλως ἀναλλάσσομαι μεταξὺ των πράγματι, ἅπερ ἕκαστος θεωρεῖ ἀγαπῆτον, ἰερὸν, εἶπεν ὁ νέος σύρας ἅμα ἐκ τοῦ στήθους του θέσμην ἐξηραμμένων ἀνθέων καὶ λόγου χάριν, προσέθεσε, τὰ ἄνθη ταῦτα ἅπερ σὺ αὐτῆ μοὶ ἐρρίψας τὴν πρώτην ἡμέραν καθ' ἣν σὲ εἶδον καὶ ἅπερ ἔκτοτε δὲν εἶχον ἄλλην θέσιν ἢ τὴν καρδίαν μου.

Ἡ Ἄγνη δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ σύρασα καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ στήθους τῆς ἀργυροῦν τι μετάλλιον, διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἔδωκε τοῦτο τῷ Λέωντι, διὰ δὲ τῆς ἄλλης ἔλαβε τὰ ἐξηραμμένα ἄνθη, λέγουσα μετὰ συγκινήσεως:

— Τὸ ἱερὸν τοῦτο μετάλλιον εἶναι τῆς μητρὸς μου αὐτῆ μοὶ τὸ ἀνήτησε εἰς τὸν τράχηλόν μου, λάβε το.

Σιγῆ ἐπεκράτησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς· εἶτα ὁ Λέων ἔλαβε τὸν βραχιόνα τῆς Ἄγνης καὶ ἔβησαν εἰς τὸν οἶκόν τῆς, ὅπου διήλθον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας ἐν μουσικῇ καὶ συνομιλίᾳ.

Ὁ ἥλιος ἤρξατο ἤδη νὰ βαίνει πρὸς τὴν δύσιν του.

— Ὑπάγωμεν νὰ προῦπαντήσωμεν τὸν ἀγαθόν μου πάππον; ἠρώτησε τότε ἡ Ἄγνη τὸν μηνησῆρά τῆς.

— Ὅχι, ἀπήνησεν ὁ Λέων, εἶναι ἀνάγκη νὰ τῷ ὁμιλήσω χωρὶς νὰ ἦσαι σὺ παρούσα... πρέπει νὰ ἀναχωρήσω μόνος.

Καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς Ἄγνης, ἀλλ' ἄγνωστον πῶς τὴν στιγμήν ἐκείνην τὰ χεῖλι των συνητηθήσαν καὶ ὁ Λέων ἔκυψε καὶ ἐδρέψατο ἐν φιλίᾳ μετὰ περιπαθείας· ἦτο τὸ πρῶτον, ἀρ' ὅτου ἐγνωρίσθησαν, διὸ καὶ τὸ πρόσωπον τῆς νεάνιδος ἐγένετο καταπόρφυρον· ἠσθάνθη ῥίγος καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ἐχαίρειτῃ μετ' αἰδημοσύνης τὸν Λέοντα καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸ δῶμά τῆς.

Ὁ Λέων ἔτρεξε πρὸς τὴν μεγάλην ὁδόν, ὅπου δὲν ἐβράδυνε νὰ συναντήσῃ τὸν Ἰωάννην Τρωῖλον· ὁ νέος ἐβέβησε τολμηρῶς πρὸς αὐτὸν καὶ μὲ φωνὴν εὐγενῆ τῷ εἶπε:

— Κύριε Τρωῖλε, ἄς σταθῶμεν, σὰς παρακαλῶ, ἐδῶ ὀλίγας στιγμὰς, διότι ἔχω νὰ σὰς ὁμιλήσω.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἔχω νὰ ὁμιλήσω πρὸς ἡμᾶς, ἀπήνησεν ὁ χωρικὸς γέρον, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς μεγάλης καὶ χονδρῆς ῥάβδου του.

— Λέγετε· ἐπιθύρῃτε μετὰ σεβασμοῦ ὁ νέος.

— Ἐρχομαι ἐκ Δουβλίου, κύριε Λέων.

— Τὸ γνωρίζω... ἀλλ' ἄγνοῶ ἐπὶ τίνι προθέσει ἐπορεύθητε ἐκεῖ....

— Ὅτι με συγχωρήσῃτε, τὸ ἐλπίζω, ἐὰν ἠθέλησα πορευόμενος εἰς Δουβλίον νὰ συμβουλευθῶ ἱατροῦς τινὰς περιφήμους ἐκεῖ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φιλιότητος μου Ἄγνης.

— Ὁ, ἐπράξατε πολὺ καλὰ, κύριε Ἰωάννη.

— Ναι, φίλε μου, ἔκρινον ἀξιόλογον τὸ ὑμέτερον σχέδιον ἐπὶ τῆς ἱατρείας τῆς καὶ μοὶ διέταξον νὰ λάβω τὰ αὐτὰ μέτρα, ἅπερ ἔλάβετε καὶ ὑμεῖς, προσθέτοντες ἅμα μίαν ἔτι συμβουλίην.

— Ποῖαν; ἀνέκραξε μετὰ περιεργείας ὁ Λέων.

— Νὰ ὑπανδρεύσω τὴν Ἄγνην... ὅσον δύναμαι μάλιστα ταχύτερον.

— Ἀρίστα, κύριε Ἰωάννη, διότι αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ γνώμη μου· ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως ἵνα προσθέσω ὑμῖν, ὅτι εὐρον ἤδη καὶ τὸ σύζυγον.

— Τί λέγετε; εἶπεν ὁ γέρον, ἀνοίγων ἐπὶ πλέον τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Ὅτι ὁ σύζυγός ἐκεῖνος, ἂν σὰς ἦναι ἀρεστὸν, εἶμαι ἐγώ!

— Σεῖς... σεῖς!... κύριε Λέων Ζαρβὺ! ἀνέκραξεν ὀργίλως ὁ γέρον τονίζων ὑπὲρ τὸ δέον τὴν τελευταίαν λέξιν.

— Ναι, κύριε μου, τὴν πρωῖαν τῆς αὔριου θὰ ἔλθω παρ' ὑμῖν μετὰ τοῦ θεοῦ μου, ὅστις καὶ θὰ ζητήσῃ παρ' ὑμῶν ἐπισήμως τὴν χεῖρα τῆς Ἄγνης.

— Τοῦ θεοῦ σας! ἀνέκραξε μανιωδῶς ὁ μυλωθρός, τοῦ θεοῦ σας! αὐτός εἰς τὴν οἰκίαν μου!... ὄχι, ποτε, δὲν θὰ τον δεχθῶ!

— Ἀνάγκη νὰ τον δεχθῆτε, καλέ μου πάτερ, εἶπεν ἠπίως καὶ σεβασμίως ὁ νέος... ἀνάγκη διὰ τὸ καλὸν τῆς Ἄγνης.

— Τῆς Ἄγνης, ἐπανελάβην ὁ γέρον.

— Ναι, πάτερ μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Λέων μετὰ τοῦ αὐτοῦ τόνου, ἐγὼ καὶ ἡ Ἄγνη ἀγαπώμεθα καὶ ἰδοὺ μάλιστα ὁ ἀρραβῶν μας... τὸ ἀργυροῦν τοῦτο μετάλλιον, ἅπερ μοὶ ἔδωκεν εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ ἐδικοῦ μου, Ναι, πάτερ μου, τὴν ἀγαπῶ ὅσον καὶ με ἀγαπᾷ καὶ ὁ ἔρωτός μου εἶναι ἡ ζωὴ τῆς... Πλὴν χαίρε· ἐς αὔριον!

Εἶπε καὶ ἀφήσας τὸν γέροντα οὕτω μόνον ἐν τῇ ὁδῷ ἀνεχώρησε ταχέως.

H'.

Τὴν ἐπαύριον ὁ θεῖος Ζαρβὺ καὶ ὁ Λέων εἰς ἤρχοντο εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωάννου Τρωῖλου.

δ γέρον μωλωθρός τούς ὑπεδέχθη μειδιῶν εἰ καὶ ὀλίγον ψυχρῶς.

Καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀνάγκη νὰ συνομιλήσωσι κατὰ μόνους οἱ δύο γέροντες, ὁ Λέων καὶ ἡ Ἄγνη τούς ἀφήκαν μόνους καὶ ἐξῆλθον εἰς παρίπατον ἄχρι τοῦ παρεκκλησίου. Πράγμα παρὰδοξον ὁμοῦ· ὁ ψίθυρος ἐκεῖνος, ὁ ὁμοῖος πρὸς ῥόγγον ὑπνώττοντος, προσέβαλεν αἴφνης τὰ ὕδα των ἅμα ἐξοθασαν πρὸ τοῦ κισσοῦ.

Οἱ δύο νέοι ἐκλήθησαν ὑπὸ τὸν κισσὸν ἀλλὰ δὲν παρήλθον πολλαὶ στιγμαὶ καὶ ἤκουσαν ἀνωθεν τῶν σφοδρῶν ψίθυρον φύλλων ἀνήγειραν τούς ὀφθαλμούς καὶ παρετήρησαν μέλανά τινα ἔχον ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ παρεκκλησίου. Ὁ Λέων ἀνεγνώρισε τὸν Βάβυ.

— Τί κάμνεις αὐτοῦ, Βάβυ; ἠρώτησεν.

— Ἐφθασε τέλος πάντων ἡ ὥρα, ἀνέκραξε πλήρης ἑριάμβου ὁ πῆξ. Ὅτι σὺς ὑπεσχέθην, τὴν στιγμήν ταύτην τὸ ἔχω... ἰδοὺ τὸ ἐκβάλλω... διότι εἶναι φωλεᾶ... φωλεᾶ αἰγωλιῶν... Ὡ, νὰ ἴδῃτε πόσον ὠραία ἔγειναν... πόσον ταχέως ἐμεγάλωσαν... Ἄλλ' ἀκούετε, ἀκούετε, πῶς φωνάζουν... φωνάζουν ὡς νὰ ἦτο νύξ.

Ὁ Λέων παρετήρησεν οὕτως ὅτι αὐτὰ ἦσαν τὰ παράγοντα τὸν ὠραῖον ἐκεῖνον ψίθυρον, τὴν ἁρμονικὴν ἐκείνην ἀναπνοὴν, ἣν ἐξελάμβανεν ὡς ἀναπνοὴν ὑπνωτικῆς σκιάς.

— Καὶ διατί ὡς νὰ ἦτο νύξ; ἠρώτησεν ὁ Λέων. Τὴν ἡμέραν δὲν φωνάζουν οὕτως;

— Ὡ, ὄχι, κύριε, τὴν νύκτα μόνον, ὅταν κοιμῶνται καὶ ἐπέβαλε πάλιν χεῖρα ἐπὶ τῆς φωλεᾶς, προσπαθῶν νάποσπάσῃ αὐτὴν ἐκ τοῦ φυλλώματος.

— Ἄφες τὰ ἀθῶα ταῦτα πτηνὰ, εἶπε παρατηρῶν αὐτὸν ὁ Λέων καὶ τότε μόνον θὰ δεχθῶ τὸ δῶρόν σου, ἐν ἀτάσῃς ἐλευθερα.

Στρέφων δ' εἶτα πρὸς τὴν Ἄγνην.

— Χάριν αὐτῶν, φιλιότη μου, συναπητήθημεν, τῇ εἶπεν εἰς αὐτὰ καὶ μόνον ὀφειλομένην τὴν εὐτυχίαν μας.

Δὲν ἐπρόφρασε νὰ τελειώσῃ, ὅτε οἱ δύο γέροντες παρέκαμπτον τὸν τοῖχον τοῦ παρεκκλησίου καὶ ἤρχοντο εἰς συνάντησιν τῶν δύο νέων· φθάσαντες δὲ πλησίον αὐτῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Λέοντα, ἀποκαλῶν αὐτὸν υἱόν του, ὁ δὲ Ζαρβὺ πρὸς τὴν Ἄγνην ἀποκαλῶν αὐτὴν κόρην του.

Ἐὰν δὲ κατὰ τύχην ἐπισκεφθῆτε τάνυν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἰρλανδίας θὰ εἰδῶσιν ὑμῖν ἀναμ-

φιβόλως τὸν παλαιὸν μύλον καὶ τὸ περὶ αὐτὸ κτῆμα τοῦ Ὀβριάν λέγοντες ἅμα:

— Ἐνταῦθα κατοικεῖ τὸ χαριέστερον καὶ εὐδαιμονέστερον ζεῦγος ὀλοκλήρου τῆς νήσου.

Ἐὰν δὲ ἐν σκιερᾷ τινὶ ὁδῷ τῶν περιχώρων συναντήσῃτε δύο γέροντας φαινομένους ὡς τοὺς καλλιτέρους φίλους τοῦ κόσμου, οὗτοί εἰσι, θάσας εἴπωσιν, ὁ πάππος Ἰωάννης καὶ ὁ θεῖος Ζαρβὺ.

Ἐὰν δὲ τέλος παρὰ τὴν λάμπουσαν λίμνην ἀπαντήσῃτε δύο ξανθὰ χαριέντα παιδιά παίζοντα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἐφήβου τινός, ταῦτα, θὰ εἴπωσιν ὑμῖν, εἰσὶ τὰ τέκνα τοῦ Λέοντος Ζαρβὺ καὶ τῆς Ἄγνης Ὀβριάν, ἐκεῖνος δὲ, ὁ ἀγροῖκος παῖς Βάβυ, ὅστις ἐγένετο ἤδη εἰς τῶν ἐκ τοῦ οἴκου καὶ φύλαξ τῶν παιδίων, δι' ἃ ἐκβάλλει ἐνὶ δεξιᾷ ἐκ τῶν δένδρων φωλεὰς πτηνῶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐκ τοῦ γηραιῶ κισσοῦ τοῦ παλαιοῦ παρεκκλησίου.

(Κατὰ τὸν Charles Deslys.)

Γ. Κ. Υ.

ΣΙΣΚΑ ΒΑΝ ΡΟΣΜΑΕΛ

ἡ

Η ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΙΟΠΩΛΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Ὁ δὲ κύρ Βὰν Ροσμὰελ κατεθλίβετο ἔτι πλέον ἢ ἡ σύζυγός του ἕνεκα τῆς ἰδιοτρόπου Σίσκας· ἦτον ἀεὶποτε κύριος ἐν τῷ οἴκῳ του καὶ διεχειρίζετο ἄχρι τοῦδε τὰς ὑποθέσεις του μετὰ τσαύτης συνέσεως, ὥστε οὐδ' ἐπὶ στιγμῆν ποτε ἐφάνησαν χωλαίνουσαι· ἤδη ὁμοῦ ἔβλεπεν ὅτι τὰ πράγματα ἐλαμβάνον ἀλλήν τροπήν· καὶ ὁμοῦ δὲν εἶχεν, οὕτως εἰπεῖν, πλέον τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλήσῃ πᾶν ὅτι εὕρισκε καλὸν, ἢ θυγάτηρ του τὸ ἀπεδοκίμαζεν, οὐχὶ σπανίως μάλιστα τολμῶσα νὰ λέγῃ ὅτι ὁ πατήρ της εἶχεν ἰδέας περιορισμένας· Ἐὰν δὲ ποτε ἐτόλμα νὰ τιλέξῃ πρὸς τι καὶ νὰ λάβῃ τὰ πράγματα, ὡς λέγομεν, ἐπὶ κακὴν ἔποψιν, ὅλη ἡ οἰκία ἐγένετο ἀνάστατος, διατρουμένη εἰς δύο μερίδας, ὧν τὴν μὲν ἀπετέλει ὁ κύρ Ροσμὰελ, τὴν δ' ἄλλην ἡ Σίσκα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς. Ἡ διαρκὴς δ' αὕτη στενοχωρία καὶ ἡ ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ οἴκου ἐπελθούσα αἰσθηθῆσα μεταβολὴ ἐπλήρου βαθείας λύπης τὴν καρδίαν τοῦ ἀγαθοῦ παντοιοπώλου, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον μετεβλήθη, ὥστε συν-

ἐβαίνειν ἐνὶ ὄτε εἰς τῶν γνωρίμων του χαιρετῶν αὐτὸν νὰ προσθέτῃ:

— Ἄλλὰ τί ἔχετε, Βὰν Ροσμὰελ; εἶσθε τόσο ὠρὸς! Μήπως ἀσθεῖητε;

Ὁ κύρ Βὰν Ροσμὰελ εἶχεν ἀνατραφεῖ ὀπισθεν τῆς τηλίας τοῦ καταστήματός του· ἡ ἔδρα ἐφ' ἧς ἡ μήτηρ του καθημένη ἐθιλάζεν αὐτὸν, εὐρίσκατο ἤδη ἐκεῖ· οἱ βίκοι οὗτοι, τὰ κιβώτια ταῦτα εἶχον λάβει τὸ μειδιάματό του, πρὶν ἢ εἶ τι μάθῃ νὰ ὁμιλήσῃ. Δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ ἐν ῥῆγμα, οὐδὲ ἐν σημείον μὴ διεγείρον ἐν αὐτῷ εὐτυχῆ τινα ἀνάμνησιν· ὀπισθεν τοῦ γραφείου τούτου ὁ πατήρ αὐτοῦ τῇ προτερίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ τῷ ἀπηθύθηνε τῶν καλῶν συμβουλῶν, ὥστε ἔμμενον ἤδη ἀνεξέλιπτοι ἐν τῇ μνήμῃ του· αἱ ἐλαίαι αὐταὶ κηλίδες ἐπὶ τοῦ βίχου τούτου ἀνετυπώθησαν ὑπὸ τῶν παιδικῶν του χειρῶν, διότι ἡ μήτηρ του τῷ ἐπρόσφερον ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐξ αὐτοῦ ἐν τεμάχιον ζακχαρέως, ἐφ' ὃ καὶ ὁ μικρὸς παῖς προσεπάθει συχὰ νὰ καταπέσῃ διὰ θωπεῖων τὴν πηγήν αὐτὴν τῆς ἡδονῆς νὰ τῷ προσφέρῃ τι τῶν ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῆς ξυλίνης ταύτης βάνης εἰσὶν ἐγκεχαράμενα δύο ἀρχικὰ γράμματα: Ι-Σ, σημαίνοντα Ἰωάννης-Σίσκα καὶ ἀναμνησκοντὰ αὐτῶ τὸν πρῶτον, τὸν μοναδικὸν αὐτοῦ ἔρωτα. Ἐν μιᾷ λέξει τὸ ἐργαστήριον τοῦτο ἦτο ἡ πατρίς του, τὸ σύμπαν του· πᾶν ὅτι εὐρίσκατο ἐν αὐτῷ ἀπετέλει μέρος τῆς ὑπάρξεώς του, τοῦ βίου του. Καὶ ὁμοῦ τίς θὰ ἐδύνάτο νὰ παραστήσῃ πόλους χειμαρῶντα δακρύων ἔχυσεν ἡ Σίσκα καὶ ποσάκις ἔπασχεν ἀπὸ τὰ νευρά της, ἔπασχεν νὰ καταθροῦσῃ τὴν ἀκαμπτον θέλησιν τοῦ πατρός της καὶ νὰ καταπέσῃ αὐτὸν νὰ μετασκευάσῃ τὸ ἐργαστήριον του κατὰ γαλλικὸν πρότυπον; Τούτο διήρκεσεν ἐν ὀλοκλήρῳ ἔτος· δώδεκα μακροὶ μῆνες ἐρίδων, οἰκιακῶν θλίψεων καὶ πόνων ἐμεσολάβησαν πρὶν ἢ ὁ Βὰν Ροσμὰελ κλίνη τὴν κεφαλὴν ὡς ἡττημένος στρατιώτης καὶ ἀναφωνήσῃ μετὰ δάκρυα εἰς τὸν ὀρθόκλυτον: «Κάμετε λοιπὸν ὅτι θέλετε!»

Ἄλλ' αἱ λέξεις αὐταὶ αἰτινες διέσχισαν τὴν καρδίαν του ὡς ἐάν ἦτον ἡ καρδιά του, κατεκράνουνσαν αὐτοχρόνως τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Εἶδε κατατρεφόμενα ἀλληλοδιαδύχως ἀπάσας τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ ἀναμνήσεις ὑπὸ τὸν χροστήρα τοῦ ζωγράφου ἢ τὸ σφυρίον τοῦ ξυλουργοῦ καὶ μετ' αὐτῶν ἅμα ἢ ἀναπνοὴ του ἐγένετο ἀσθενεστέρη καὶ ἡ ζωὴ

του ἐφαινετο βραχυνομένη· ἐγένετο ὠρὸς, ἡδυνάτε ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν καὶ ἐφαινετο βαδίζων πρὸς τὸν τάφον, κατατηκόμενος ὑπὸ μυστηριώδους πάθους.

Παραυτὰ τὸ ἀπλοῦν ἐργαστήριον μετεσχηματίσθη εἰς μεγαλοπρεπέστατον κατάστημα· ὁ χαλκὸς ἠκτινοβόλει πανταχοῦ· ἐπὶ τῆς τηλίας ἐζωγραφήθησαν μικροὶ ἄγγελοι ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ νὰ κοπανίζωσι καφέ, νὰ πίνωσι σιγάρα ἢ νὰ σταθμίζωσι γαπνόν· τὰ παράθυρα ἐκαλύφθησαν ὑπὸ ὑέλων μεγάλων ὡς κατόπτρων, φερόντων πλείστας γαλλικὰς ἐπιγραφάς· δύο δὲ ὑπηρεταί, εἰς νέος καὶ μία νέα, ἴσταντο με ἐσταυρωμένας χεῖρας ὀπισθεν τῆς τηλίας, ἐνῶ ἡ Σίσκα ἡ ἡδουσιεῖς Εὐδοξία Βὰν Ροσμὰελ, καθημένη ἐφ' ὑψηλοῦ τινος σκολύθρου παρὰ τὰ παράθυρον, ἀνεγίνωσκε γαλλικὸν τι μυθιστόρημα.

Ἡ καϊάστιας δ' αὕτη τῶν πραγμάτων διήρκεσεν ἐπὶ μακρὸν πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ δυστυχικοῦ πατρὸς, ὅστις ἐφαινετο πρὸς ὅλα ἀδιόφορος καὶ πρὸς αὐτὴν δὴ τὴν φίλιαν τοῦ Σπινάελ, ὁ ὁποῖος ἐπὶ ταῖς συμβουλαῖς τοῦ ἀγαθοῦ παντοιοπώλου εἶχεν ἀναλάβει τὸ ἐμπόριον τῶν βυρσῶν, κερδίσας οὕτω ἀρκετὰ χρήματα ἐντὸς ὀλίγου χρόνου καὶ εὐρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ ποδώσῃ τὰ χίλια φλωρινία τῷ Βὰν Ροσμὰελ, ἐὰν μὴ οὕτως ἀπηνεῖτο ἐπιμόνως νὰ τα δεχθῆ.

Ἐνῶ δ' ὅλα ἔβαινον ἀτάκτως ἐν τῷ παντοιοπωλεῖ καὶ τὸ ταμεῖον ἐκεκάνετο ταχέως, ὁ Βὰν Ροσμὰελ ἠσθένηε βαρῶς, καὶ τοι οἱ περὶ αὐτὸν ἐνόμιζον ὅτι ἦτον ἀπλῶς ἀδίθετος. Πρωίαν τινὰ ἐν τούτοις προσεκαλέσθη παρ' αὐτῷ τὸν Σπινάελ καὶ τὸν ἱατρὸν Πελεκάνον, ὅς τις ἀπεστρέφετο ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας τῆς Σίσκας τὸν οἶκον τοῦ κύρ Ροσμὰελ καὶ ἐροεῖτο νὰ θέσῃ τὸν πόδα του ἐπὶ τῆς φλιάς τοῦ ἐργατηρίου τοῦ ἡλθεν ἐν τούτοις ταχὺς ἅμα τῇ προσκλήσει καὶ ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν μόνος μετὰ τοῦ ἀσθενούς· ὅτι δ' ἐλέχθη καὶ συνέβη μεταξὺ αὐτῶν ἀγνοοῦμεν. Τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι μετὰ μίαν ὥραν περὶ τοῦ ἱατροῦ ἐξελθόντος τοῦ δωματίου τοῦ ἀσθενούς, εἰς ἡλθεν εἰς τὸ παντοιοπωλεῖον ὅπου παρέμενεν ἡ Σίσκα. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτον ὠρὸτατον, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐσπινοθηροβόλουν καὶ αἱ παρειαὶ του ἔτρεμον σπασμωδικῶς· ὑπὸ τὸν ἡμιανεφῶμενον δὲ μανδύαν του ἐβλεπέ τις τὴν πυγμὴν του ἰσχυρῶς συσπριγμένην. Ἄμα δ' εἰς ἡλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον, τὸ καῖον αὐτοῦ δλέμμα διηυθύνθη ὡς χαλκίδιον

βέλος ἐπὶ τὴν Σίσκαν διήλθεν ὡς φάσμα πρὸ τῆς τηλίας καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν νέαν, ἥτις πλήρης ἀνησυχίας ἐξέτεινε τὰς δύο αὐτῆς χεῖρας πρὸ αὐτοῦ, ὡς ἐὰν ἤθελε νάπομακρύνῃ ἀπ' αὐτῆς τὴν πένθιμον ταύτην ὄπασιν· ἀλλ' ἡ χεὶρ τοῦ ἱατροῦ ἠνεψύθη, ἤρπασε τὴν χεῖρα τῆς νέας, τὴν ἐσφιγξεν ἰσχυρῶς καὶ ἀνέκραξε μὲ φοβερὰν φωνήν:

— Ὁ πατὴρ σου ἀποθνήσκει, ἔνοχος θυγάτηρ! Τὸν ἐφόνευσας.

Τὴν ἀρῆκε νὰ πέσῃ λειπόμενον ἐπὶ τῆς ἕδρας, ἐξῆλθε τοῦ παντοιοπωλείου, μετέβη πρὸς ζήτησιν ἐνὸς ἱερέως, καὶ ἐπανήλθε πικρατὰ μετὰ τῆς μεταλήψεως.

Ὅταν ὁ ἀποθνήσκων ἔλαβε τὴν τελευταίαν βοήθειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἱερεὺς ἀνεχώρησεν, εἶπεν ἀναστενάζων.

— Ἰατρὲ, θέλω νὰ ἴδω τὸ τέκνον μου, τὴν Σίσκαν μου... Ἀλλὰ συγχώρησαίε τὴν, μὴ τὴν λυπήσῃτε διὰ πάρα πολὺ πικρῶν λόγων.

— Μεταβαίνω πρὸς ζήτησιν αὐτῆς· ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωρηθῇ... Καὶ ἴσως ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ τὸ βλέμμα σου θὰ δύνηται νὰ καταρχεται ἐπὶ τῆς ἐναρέτου καὶ μετανοήσεως θυγατρὸς σου.

Λέγων τὰς λέξεις ταύτας ὁ ἱατρὸς ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ δωματίου καὶ μετέβη εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅπου ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ μὲ τὰ πρόσωπα ἐνὶδῶν χερῶν ἔκλαιον ἀπαρηγόρητα· ἡ μεγάλη θλίψις τῆς Σίσκας θὰ συνεκίνοι καὶ λιθίνας καρδίας· λυγμοί, φωναί, γόοι διέφευγον τοῦ στήθους τῆς· ἡ ἀπελπισία τῆς ἤτον ἀπεριγράφτος. Οἱ λόγοι, οὗς ὁ ἱατρὸς ἐξοσφενδόνισε κατ' αὐτῆς ὡς τὸ ἀνάθεμα τοῦ παρωρισμένου θεοῦ, εἶχον ἀποσπάσει ὀρμητικῶς τὸν πέπλον δὲ τις ἀπετύφλω αὐτήν. Τὸ ὄνομα τῆς πατροκτόνου ὅπερ ἐσπινθηροδόλει πρὸ τῶν ὀρθαλμῶν τῆς ὡς ἐκ γραμμῶν πυρίνων, ἔκαιε τὴν ψυχὴν τῆς ὡς φλόξ τοῦ αἰωνίου πυρὸς ὅπερ τὴν περιέμενε. Τὸ θερὸν δῆμα τοῦ ἱατροῦ ἠνάγκασεν αὐτὴν ν'ἀνεγειρή τὴν κεφαλὴν μετὰ τρόμου, ἀλλ' ὑπὸ τὸ αὐστηρὸν αὐτοῦ βλέμμα αἰσθάνεται τὰς δυνάμεις τῆς ἐκλιπούσας καὶ παγερὸν ῥίγος πήγνυσι τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας τῆς. Ἀποσπάται ὁμως τέλος ἐκ τῆς μαγχαναίς ταύτης, ὁρμᾷ πρὸς τὸν ἱατρὸν, γονυκλιτεῖ πρὸ αὐτοῦ καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἀνατεταμέναις πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακράζει:

— Ἡ ὀργή σου εἶναι δικαία! Εἶμι! ἔνοχος καὶ ἀθλία... Ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθνή-

σκοντος πατρὸς μου χάρις... χάρις δι' ἐμέ!

Δύο δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ ἱατροῦ· τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἀπόλεσαν πικρατὰ τὸ ὄργιλον τῆς ἐκφράσεως. Ἐπλησίασε τὴν νεάνιδα, ἔλαβε τὴν χεῖρά τῆς καὶ τῆ εἶπε:

— Σίσκα, δυστυχὲς τέκνον, ἡμάρτισας· ἡμάρτησας πρὸς τὸν θεόν, διότι οὗτος εἶπεν: Ἀγάπα τοὺς γονεῖς σου· καὶ σὺ, σὺ τί ἔκαμες; Ἀλλ' ὄχι, μὴ φοβησῇ, δὲν θὰ ἐπαλαίσω τὴν φοβεραν ταύτην λέξιν... Ἐξίτησον τὸ ἁμάρτημά σου, Σίσκα· ὑπάρχει ἔτι ἐν μέσον ἕνα διχλαγγῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πατρὸς σου. Ὑπαγε ἤδη πρὸ αὐτῶ· σὲ προσκαλεῖ θνήσκων—πλὴν πρόσεξον· ἐὰν ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον τοῦτον χωρὶς νὰ φέρῃ τὴν πεποίθησιν ὅτι μετενόησας, ἐὼν παραδῶσῃ τὴν ψυχὴν ἄνευ παρηγορίας, ἄνευ εἰρήνης, ἄνευ ἐλπίδος διὰ σέ... τότε ἡ ἀρὰ τοῦ Κυρίου θὰ σε καταδιώξῃ καὶ πέραν τῆς ζωῆς οὐτῆς.

Πόσον πικροί, πόσον ἀλγεινοὶ ὑπῆρξαν διὰ τὴν Σίσκαν οἱ λόγοι οὗτοι! Ἐράνη κατ' ἀρχὰς χάνουσα τὸ θάρρος τῆς, ἀλλὰ πικρατὰ ἔλαβε τὰς χεῖρας τοῦ ἱατροῦ, τὰς ἐκάλυψε μὲ διάπυρα φιλήματα καὶ εἶτα ἐγεγθεῖσα ὀρμητικῶς ἔβη πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ πατρὸς τῆς.

..... Πρέπει νὰ εἰκονίσωμεν τὴν ἐπίσημον στιγμὴν τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῆς θυγατρὸς! Ὁφείλω νὰ δεῖξω ὑμῖν τὴν Σίσκαν φρικωδῶς ὀλολύουσαν, χύνουσαν χεῖμαρδους δακρύων, προσπατοῦσαν ἐν τῇ ἀνεκφράστῳ αὐτῆς λύπῃ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θνήσκοντος πατρὸς τῆς, προσπαθοῦσαν νὰ καταστρέψῃ τὴν μοιραίαν αὐτῆς ὠραιότητα διὰ τῆς νυξέως τῶν παρειῶν καὶ καταστρέφουσαν πᾶν ὅτι ἀρεῶρα τὴν ματαιότητα καὶ τὴν κομψοπρέπειαν αὐτῆς; ὦ, ὄχι, ἡ στιγμή αὕτη εἶναι λίαν φοβερά, λίαν ἐπώδυνος!

Ἰδέτε, ὁ ἀγαθὸς Ῥοσμὰ ἐλ' μέλλει νὰποθάνῃ, ἀλλ' ἀνέκφρατος ἡρεμία διακέχεται ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἡ Σίσκα γονυκλιτῆς ἐπιζητεῖ κλαίονσα τὴν συγχώρησιν τῶν γονέων τῆς καὶ ὁ ἀποθνήσκων πατὴρ τῆς ἐκτείνει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρὸς του καὶ, κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ ψυχὴ ἀνοίγουσα τὰς πτέρυγας ἀνιπταται πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, εὐλογεῖ τὴν Σίσκαν, ἥτις ἐνόησεν ἐκτοτε ποῖά εἰσι τάποτε-λέσματα τοῦ κακῶς περνερημένου γαλλικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς γαλλικῆς ἀνηθικότητος.

Καὶ ἤδη, ἀγαπητὲ ἀναγνώστα, θὰ ἴσῃσι περὶεργος ἴσως νὰ ἴδῃς τὴν Σίσκαν Βὰν Ῥοσμὰ ἐλ'. Ἐὰν πραγματικῶς ἔχῃς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν μετάβηθι τὴν παρασκευὴν περὶ τὰς ἔξωρας τῆς πρωίας ἢ δλίγην ἀργότερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Δομινικανῶν ἀνοιξὸν τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ θύραν καὶ διελθὼν τὸν κῆπον τοῦ ἀρχαίου κοιμητηρίου εἰσελθε εἰς τὴν κρύπτην· ἐκεῖ θὰ ἴδῃς νέαν τινὰ ὀλοτελῶς κεκαλυμμένην διὰ τοῦ μέλανος μανδύου τῆς καὶ τὴν κορδύλην καταβιασμένην ἔχουσαν πρὸ τοῦ προσώπου. Ἐὰν πρσεῖξῃς καλῶς, θὰκούσης τοὺς κόκκους ἐνὸς κομβολογίου πίπτοντας τὸν ἕνα ἐπὶ

τὸν ἄλλον, ἐνῷ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θαυθὸς στεναγμὸς ἐκφεύγει τοῦ στήθους τῆς. Ἡ νεανίς μένει ἀκίνητος καὶ ἐν τῇ ὑποσκιάσει θὰ τὴν ἐξελάμβανες ὡς ἀγαλμα. Πρὸ αὐτῆς, ὡς ἀναγνώστα, πρὲσελθε καὶ εἶπε σιωπηλῶς: Εἶδον τὴν Σίσκαν Βὰν Ῥοσμὰ ἐλ'.

Δὲν θὰ δεῖξω ὁμως ὑμῖν καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Σπινὰ ἐλ'. ὑπάρχουσι μέρη ἅπερ δὲν δύναται τις νὰ ὀμοιάσῃ. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἀδελφὸν τῆς, δὲν λείπουσιν ἐν Γαλλίᾳ φυλακαὶ διὰ τοὺς ἀπαταιώνας καὶ τοὺς κακούργους.

(Κατὰ τὸν Henri Conscience.)

Γ. Κ. Γ.

I. ΙΣΙΔΩΡΙΑΝΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

Ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ λήγοντος τοῦ 1819, ἐκ πατρὸς μὲν Χίου, μητρὸς δὲ Σμυρναίας ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ὀμηριδῶν, οἴκου συγγενῆς τοῦ

ὁποίου ἐξ ἀρχιστείας ὑπῆρξεν ὁ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς πρῶτος κτίτωρ, ὁ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς γνωστὸς ὡς Σαρὶ Παντελῆς.

Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη νήπιον ἐν Κυθήροις, ὅπου ἡ ἑλληνικὴ ἐπινεργεσία εἶχε ῥίψει τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ὡς ἐκ θαύματος δια-

συνθέτας ἐκ τῆς ἐν Χίω ἀνθρωποθυσίας τοῦ 1822, μετὰ οἰκτρὰν περιπλάνησιν εἰς Ψύρραν καὶ Τιπάρηνον (Σπέτσας) τέλος δ' ἐπανελθόντων αὐτῶν εἰς Σμύρνην ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ, γυμνασιαρχοῦντος Ἀβραμίου Ὀμηρόλου τοῦ Καισαρέως.

Εἰς τὴν τῶν δωματίων τῆς Σχολῆς ταύτης ἀπόκλειον εἶχε τότε ἰδρυθῆ τὸ πρῶτον ἑλλη- νικὸν τυπογραφεῖον, πτωχότατον μὲν καὶ ἐλλι- πέστατον, μόλις δὲ χρήσιμον πρὸς ἐκτύπωσιν στοιχειωδῶν ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν, συγ- τασσομένων ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου ἐκείνου πρὸς χρῆσιν τῶν αὐτοῦ μαθητῶν· ἐκεῖ δὲ πολλαίς οὕτως ἤγρευσε τὸν μαθητὴν Ἰωάννην Ἰσιδώρου, μετὰ προσοχῆς περιεργαζόμενον τὰ τῆς τυπο- γραφικῆς τέχνης, ἐνῶ κατὰ τὰς αὐτὰς ἐκείνας ὥρας ἐγένετο ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ παράδοσις μα- θήματος· συνέβη δὲ ποτε καὶ νὰ τὸν ἐπιτιμήσῃ διὰ τὴν ἀπουσίαν, εἰπὼν αὐτῷ, «τυπογράφος ζηλεύεις σὺ νὰ γίνῃς, ἢ συγγραφεὺς;»

Μεταδάντος τοῦ Ἀβραμίου ἐκ Σμύρνης εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ ἑλληνικὴν Σχολὴν, τὴν ἐμπο- ρικὴν λεγομένην, οἱ γονεῖς τοῦ Ἰσιδώρου εἰ- σήγαγον αὐτὸν εἰς ἐμπορικὸν κατάστημα, εἰ- σέτι μὴ ἀποπερατώσαντα τὰ γυμνασιακὰ μα- θήματα, ἀλλὰ καὶ μὴδ' ἐλαχίστην δεῖξαντα πρὸς τὸν ἔμπολαῖον ἔφεσιν. Ἐν τῷ κατα- στήματι ἐκείνῳ, δεκαπενταετῆς μόλις, μετέ- φρασεν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τὴν *Θηβαΐδα* τοῦ Racine, ἔτι ἄπειρος καὶ τῆς γαλλικῆς, καὶ τῶν ἁρμονιῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τῆς καθ' ἡμᾶς καθαρευούσης, ἃς ἐξέζητησεν ἀεὶ ποτε εἰς τὰ μετὰ τοῦτο ἔργα, δι' ἃ καὶ ἐξηράνισεν ἔπειτα ὅσα εὐρέθησαν παρ' αὐτῷ ἀντίτυπα τῆς ἐκδό- σεως ἐκείνης.

Ἀποσκιρτήσας τοῦ ἐμπορίου μετὰ τὸ 1837, παρὰ τὰς εὐχὰς τῶν γονέων, ἐστράφη ὅλως εἰς τὰ γράμματα. Καὶ πρῶτον συνεργάσθη εἰς τὸν τότε ἐνδιδόμενον Ἰωνικὸν Παρατηρητὴν. ἔ- πειτα δὲ εἰς τὴν νέαν *Μνημοσύνην*, δίδων ἐ- νίοτε καὶ ἔπη (τὰ πρῶτα ποιητικὰ αὐτοῦ δοκί- μια) εἰς τὴν *Ἀποθήκην τῶν Ὁραφείων Γνώ- σεων*. Ἐξέδωκεν ἀκολούθως μετὰ τοῦ ἑλλη- νοδιδασκάλου Ἀργυρίου Καράβα τὸν *Φιλολο- γικὸν Κήπον τῆς Ἰωνίας*, ἐπὶ μῆγας ἔξ, καὶ συγχρόνως ἐστιχούργησε μεταποιήσας ἐκ τῆς ἄρχαιας εἰς τὴν καλουμένην γλώσσαν, *Τὰ καθ' Ἡρώ καὶ Λέανδρον* τοῦ Μουσαίου, ἔρ- γον ὅπερ αὐτὸς μὲν ἔπειτα ἀπεκάλει παιδα- ρωδαστάτην παρωδιάν, ἀλλ' ὅπερ οὐδὲν ἦτον

κατέχει ποιητικὰς ἀρετὰς οὐχὶ εὐκαταφρονή- τους, καὶ τὸ ὁποῖον ἐγένετο, κατὰ τι φύλλον τῆς *Ἐφημερίδος* τῆς Σμύρνης σωζόμενον παρ' ἡμῖν, μία τῶν ἀφορμῶν τῆς γλαυροφύτης καὶ καλλιτελείας τοῦ Ἰσιδώρου· διότι τὸ τότε ἐκ- διδόμενον ἐν Ἀθήναις σπουδαῖον περιοδικὸν σύγγραμμά οἱ *Ἐραμιστῆς* μετὰ πολλὰς καὶ καλὰς ἐνθαρρύνσεις, εἶπεν, ἐπικρίνων τὸ διβλί- διον τοῦτο ὅτι «ὁ ποιητὴς δὲν κατέχει τὴν γλῶσ- σαν,» ἐξ οὗ φιλοτιμηθεὶς ἐκείνος ἐδόθη μετὰ νέας ζέσεως εἰς τὴν ἐπανάληψιν καὶ μελέτην τῶν ἑλληνικῶν συγγραμμάτων καὶ ποιητῶν, οὓς ἀ- φότου ἐξήλθε τοῦ σχολείου εἶχε παραιτήσει.

Ἐν ἔτει 1839 ἔγραψε τὸν *Ἄργον*, ἐφημε- ρίδα πολιτικῶν, φιλολογικῶν τε καὶ ἐμπορι- κῶν ἀγγελιῶν, ἐκδιδόμενος τοῦ τυπογράφου Ἀν- τωνίου Δαμιανοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον μετέφρασεν ἐμμέτρως ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τὸν *Θνάστον* τοῦ Σωκράτους ὑπὸ Lamartine· καὶ τοῦτο ἔργον ὅλως ἀδόκιμον, ἀπεφαίνετο μετριοφρόνως ὁ Ἰ- σιδώριδος, καίτοι οὐχὶ ἀπαρέσαν κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπικροτηθὲν ὑπὸ τῶν πλείστων, — τοῦτο δὲ διὰ τὴν ὑπόθεσιν μᾶλλον, ὡς ἔλεγεν αὐτὸς ὁ μεταφραστὴς, γενόμενος προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ διὰ τῆς ἀδιαλείπτου μελέτης ἐγκρατέστερος ἀμφοτέρων τῶν γλωσ- σῶν.

Κατ' ἐκείνην περίπου τὴν ἐποχὴν ἤρξατο ἐκδιδομένη ἢ μέχρι σήμερον διατηρουμένη ἐν ὑπολήψει ἐφημερίς *Ἀμάλθεια*, τὸ πρῶτον ὑπὸ Κωνσταντίνου Ροδῆ εἰς μικρὸν ἡμίφυλλον. Μετὰ τοῦ Ροδῆ τούτου καὶ τοῦ Ἰακώβου Σα- μιωτάκη ὁ Ι. Ι. Σκυλίσης συνεργάσθη μέχρι τοῦ 1842, ὅτε, διαφλεγόμενος ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑσπερίαν, πράγματι μὲν διὰ τοῦτο, λόγῳ δὲ ὅτι ἤθελε χάριν τῶν γο- νέων νὰ δοκιμάσῃ ἐκ νέου τὸ ἐμπορικὸν στή- διον, ἠκολούθησεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν φίλον τινὰ, προτιθέμενον νὰ ἰδρῶσιν ἐν Μυσα- λία κατάστημα ἐμπορικόν, ἐτεροῶρθημον. ἀλλὰ μετὰ διετῆ διατριβὴν ἐν τῷ ἐμπορεῖῳ τούτῳ, ὅπῃθεν ἔπεμψεν εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τῆς *Ἀ- μαλθείας* μεταφράσας τὸ πρῶτον ἡμισυ τῶν *Γενισάρων* τοῦ A. Royer, δύο τῶν δραμάτων τοῦ V. Hugo καὶ τὸν *Λέοντα Λεωνῆν* τῆς G. Sand, ἀπολακτίσας τὸ δεύτερον τὸν Ἑρμῆν, ἀποποιήσας δὲ καὶ θέσιν ἐπικερδῆ προσφερο- μένην αὐτῷ ἐπιμόνως ἐν τῷ ἐν Λονδίῳ με- γαλεπηθόλῳ ἐμπορικῷ γραφεῖῳ τῶν Ἀδελφῶν Ράλλη ὑπ' αὐτῶν τούτων, ἀνέβη εἰς Παρισίους,

ἐνθα καὶ ἐφοίτησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς τὰ φυ- σιολογικὰ μαθήματα τοῦ Flourens καὶ εἰς τὰς συζητήσεις τῶν γαλλικῶν βουλευτηρίων.

Ἐτι δ' ἐν Μασσαλία εὐρισκόμενος καὶ λα- βῶν καὶ ἀναγνοῦς τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο κατὰ ἐτε- ροχθόνων ψήφισμα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰδιοτελοῦς αὐτοχθονισμοῦ, ἔγραψεν ἐπὶ καταλλήλου ἡχοῦ (*) τὸ σχετλιαστικὸν ἄσμα·

«Ὅταν ὁ Θούριος ὕμνος τοῦ Ῥήγα
τὸ αἶμα ἦναψε παντὸς Γραικοῦ,

Ἕλληνας ἐλευθερε, μαζὶ σου πῆγα...»

Ἦ τότε δὲν μ' ἔλεγε, — Σὺ εἶσαι Ἴων,
Θράξ, Τραπεζοῦντιος ἢ Μακεδῶν.» κτλ.

Ἀποκτήσας δὲ ἐν Παρισίοις πλούσιον τυπο- γραφεῖον, τῇ συνδρομῇ ἀδελφικοῦ αὐτοῦ φίλου, τοῦ Κωνσταντίνου Βυρσαμῆ, καὶ κομίσας αὐτὸ εἰς Σμύρνην, ἐξέδωκε μεταφράσας τὰ *Παρι- σίων Ἀπόκρυφα* (1844—1846), περιώνυμον τότε ἔργον τοῦ γαλλοῦ μυθιστοριογράφου Eugène Sue, μεγάλως περιζήτηθὲν καὶ ἐν τῷ Πανελλ- ληνίῳ. Σημειωτέον ὅτι ἡ μὲν μετάφρασις τοῦ *Θανάτου τοῦ Σωκράτους* κατέστησε πρώτη γνωστὸν ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινῶνι ἐν γένει τὸ ὄνομα τοῦ Ἰσιδώρου, ἡ δὲ τῶν *Ἀποκρύφων τῶν Παρισίων* ἐπαγίνωσε τὴν φήμην αὐτοῦ ὡς δοκίμου μεταφραστοῦ.

Θορῶνθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης προέβη εἰς μετάφρασιν καὶ ἄλλων μικρῶν πονημάτων, ὅσα τὰ *Ἰατροῦ Ἀπομνημονεύματα*, (Ἰωσήφ Βάλσκιμος, Ἄγγελος Πιπὸ) ὑπὸ Al Dumas, ὡς καὶ τὴν *Μαθελίδην* τοῦ Sue· μετὰ ταῦτα δὲ, ἡ καὶ συγγρόμω, ἔγραψε τὸν *Ἀνθρωπον τῆς Σμύρνης*, ὃν ἐπηκολούθησε τὸ *Ἡμερολό- γιον*.

Ὡς ἄνθρωπον τῆς Σμύρνης ἠντίτετο ἱεροκή- ρυκὰ τινὰ Βενέδικτον Κωνσταντινίδην ὀνομα- ζόμενον διάκονον ἐκ Νεοχωρίου τῆς Κωνσταν- τινουπόλεως, πολλὰ ἔτη ἐν Σμύρνην ζήσαντα καὶ ὅστις διὰ τῆς σπανίας νοημοσύνης, διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματος, καὶ διὰ τῆς ὡς ἐξ αὐ- τοῦ δημοτικότητος μὲν ἀρ' ἐνός, σχέσεως δὲ καὶ φιλίας ἀρ' ἐτέρου μετὰ τῶν τότε πλου- σίων τῶ τόπου, εἶχεν ἀποκτήσει κατ' ἐκεῖνην τὸν καιρὸν εἰς τὰ πράγματα τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὄχι εὐκαταφρό- νητον ἰσχύϊν, ἣν δὲν κατεβάλλε πάντοτε ἐπ' ἀ- γαθῷ, ἀλλ' ἐξυπνέει συνήθως τὰ ἴδια τέλη,

(*) *Mon dieu soyez beni* τοῦ μελοδράματος *Reine de Chypre*, ὑπὸ Helevy.

κινῶν πάντα πρὸς τοῦτο λίθον. Πρὸ πολλοῦ ἤδη, — ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀβραμίου, οὔτινος ὑπῆρξε καὶ ὁ Βενέδικτος μαθητὴς, — τὸ ἑλληνικὸν γυμνασίον τῆς πόλεως μας οὐ- δένα καρπὸν ἀπέφευγε, ἐπειδὴ καὶ εὐδεις τῶν γυμνασιαρχούντων ἔστεροῦτο. Πάντες ἀνεχώ- ρουν μετὰ ἐραχὺν χρόνον ἀδήμονες πρὸς τὸν Βενέδικτον, καταβραδίουργούμενοι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ Βενέδικτος ἐφαίνετο ὀρεγόμενος τῆς γυμνασιαρ- χίας, πρὸς ἣν ἀληθῶς αὐτὸς ἦτον ἀκατάρτι- στος. Ἡ Σμυρναϊκὴ νεολαία ἠδικοῦτο ἐκ τούτου. Οἱ χρῆστοί καὶ εὐπαιδευτότεροι τῶν πολιτῶν ὑ- περόγγυζον, ἀλλ' οἱ ἰσχυρότεροι καὶ ἀμαχότεροι ὑ- πεστήριζον τὸν Βενέδικτον καὶ προήγον αὐτὸν ὅπουδῆποτε, ἐπιτηδείως κολακευόμενοι, μαγ- γανεύοντες ὑπ' αὐτοῦ, ὡς εἶπεν. Ὁ Ι. Ἰσιδώ- ριδης, οὔτινος ὁ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ζήλος ὑπῆρ- χεν δημολογουμένως ἀναμφίβολος, διότι οὐδέ- ποτε μὲν ἐλλήθῃ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ἔ- φορος ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν παντοίων ἄλλων οὔτε ἀξιώσιν τινὰ καθηγητοῦ εἶχε, πολλῶ δὲ ἦτον γυμνασιάρχου, παρετηρεῖτο δὲ συνεισφέρειν εἰς τὸν ἐτήσιον τῆς Σχολῆς δίσκον ποσὰ ὑπερβάλ- λοντα ἐνίοτε τὰ τῶν πλουσιωτέρων, συνανε- στρέφετο δὲ καὶ τὸν Βενέδικτον μηδεμίαν ἔχων ἰδίαν κατ' αὐτοῦ ἀφορμὴν ἐχρηστότητος, ἐκτο- ξεύει αἰφνιδίως τὸν *Ἀνθρωπον τῆς Σμύρνης*, σφοδρῶν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου κατηγορη- τήριον.

«Κύριε Βενέδικτε, ἔχω νὰ σὲ ὀμιλήσω..... Πρὸς σέ, τὸν Βενέδικτον Κωνσταντινίδην...» — ἔγραψεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς.

Ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχε γίνεαι μέγας ἐκ τούτου κρότος μετὰ τῆς ὁμογενοῦς σμυρναϊκῆς κοινότητος. Ἡ κατηγορία ἦτον ὀριστική. Ἐ- βρόντησεν ὡς βροντὰ ἐν τῷ μέσῳ παντελοῦς σι- γῆς τὸ τηλεβόλον. Τὸ πρᾶγμα ἐφάνη τολμηρό- τατον.

Ταῦτα προσέκλεσαν παραδόξως κατὰ τοῦ συγγραφῆος πατριαρχικὸν ἐπιτίμιον, ἀναγνωσθὲν ἀπροσοκῆτως ἀπ' ἐκκλησίας, ἐπὶ ἐπισκόπου Ἀθανασίου, ἀνδρὸς ἀμαθούς. — πράξις ἣτις κα- τεκρίθη ὑπὸ πάντων ὡς ἀτοπος ὀλωςδιόλου καὶ ἀσύνητος.

«Ὡ νεολαία τῆς Σμύρνης! (ἔγραψεν ἔπειτα ἐν τῷ *Ἡμερολόγιῳ*, φυλλαδίῳ παρακολουθή- σαντι τὸ τοῦ ἀνθρώπου τῆς Σμύρνης). Ὡ αἱ χρυσαὶ μου ἐλιπίδες! ὦ ἡ καρδιά μου καὶ ὁ νοῦς! Φιλτάτη, φιλτάτη... νὰ στεγασθῆς σὺ, νὰ εὖρης σὺ τὴν ποντοπόρον ναῦν, τὸν λύχνον σου

τὸν ὁδηγὸν, κ' ἐγὼ βροχῇ ἄς διωχθῶ, νεφέλῃ ἄς διασχισθῶ, καὶ νύξ ἄς διακαθεσθῶ.»

Συνέβησαν δὲ ταῦτα ἐν ἔτει 1847. Ἐκλήθη ἀκολούθως γυμνασιάρχης εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολὴν ὁ Ἴω Χρυσοθέγγης μετὰ τῶν κ. κ. Γ. Μαυροκορδάτου καὶ Ζωχιτοῦ ὡς καθηγητῶν. Οὐδέποτε εἶχεν ἀποκτήσει τὸ πρῶτιστον τῶν ἐλληρικῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Σμύρνης τοσαύτην λάμπιν. Εἶχε καταστῆ ἀληθῆς πυρὸς τῆς Ἐλλάσσανος Ἀσίας. Ἄλλ' ἐπὶ μικρὸν, δυστυχῶς, κρήσανος οἷς οἶδ' Κύριος.

Τὸ Ἡμερολόγιον ἐπικολούθησεν ἡ ἐκδοσις τῶν Στιγμῶν, ἥτοι ἀσματιῶν ἐνήχων τε καὶ ἀήχων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων, ὡς «Τοῦ πολέμου ἡμέρ' ἀνατέλλει», «Ἄν φιλίαν ἐλαχίστην», «Ὁ μικρὸς ὁ πλάνος Ἔρω», κτλ. κτλ. ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐνυκλοφόρησεν ἐπικρατοῦντα ὅπου ἂν κατῴκουν Ἕλληνας, ἰδίως δὲ τῆς καθαρευούσης γλώσσης ἐρασταί. Τολμῶμεν δ' εἰπεῖν ὅτι ταῦτα μεθ' ὅσων ἀκολούθως ἐξέδωκεν ἀποτελοῦσι κατὰ μέγα μέρος τὸ μόνον ἐν χρήσει ἐν ταῖς αἰθούσαις ἀσματολόγιον τοῦ πανελληνίου. Κατὰ τὸ 1849 μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ζητήσῃ παρὰ τῆς ἐξουσίας ἄδεια πρὸς ἐκδοσιν νέας πολιτικῆς ἐφημερίδος ἐν Σμύρῃ. Ἡ Ὑ Πύλη ὑπέσχετο μὲν, ἀλλὰ παραδόξως ἀνέβαλλεν ἄετιποτε τὴν πληρωσιν τῆς υποσχέσεως. Τέλος, μετὰ κόπους πολλοὺς, πολλὰ μέσα καὶ μακροῦς μῆνας, ἀπαντήσας τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν Ἀαλῆ πασσαῦν εἰσερχόμενον πρῶτα ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ γραφεῖα, τὸν εἶδε μειδιάσαντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα, «Votre affaire marche, marche»-Oui V. Ἐκ. ἀπήντησεν ὁ Ἰσιδωρίδης, elle marche toujours comme le Juif errant, sans jamais atteindre le but.» Εἰς τόσῃν ἰλαρότητι ἐξέρε τὸν Ἀαλῆν ὁ λόγος οὗτος, ὥστε ἐδοθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ πολυπόθητος ἄδεια, ὑπὸ στενοῦς ὅμως περιορισμοῦς, ἐπειδὴ δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν νὰ γράφῃ πολιτικὰ ἄρθρα, οὐδὲ ἐξ ἄλλων ἐφημερίδων νὰ ἐρανίζηται τοιαῦτα, καὶ εἰς φιλολογικὰ δὲ μόνον νὰ περιορίζηται καὶ εἰς ἀγγελίας ἀπλᾶς.

Ὁ Ι. Ι. Σκυλίσης, ἕνεκα τῶν σχέσεων ἃς εἶχε λάβει κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν μετὰ πολλῶν τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν Ὀθωμανῶν, ἐν τοῖς γραφεῖσι τῆς Ὑ. Πύλης ὅπου ἐφοῖτα διὰ τὴν ὑπόθεσιν του, οὐχὶ δυσκόλως ἠδύνατο νὰ προσκολληθῆ ὡς ἄλλοι τῶν ἡμετέρων εἰς δημοσίαν τινὰ ὑπηρεσίαν οὐδέποτε ὅμως ἀπέβλεψεν εἰς τοῦτο, φρονῶν ἄετιποτε ἐτι, ἵνα ὑπηρε-

τήσῃ ἀδόλως τὰ ὀθωμανικὰ συμφέροντα, ὡς φεῖλε ν' ἀποδουθῆ τὸν Ἕλληνα ἀποδουόμενος δὲ τὸν Ἕλληνα ὅτι καθίστατο μυσσὸς εἰς τοὺς ἰδίους τοῦ ὀφθαλμοῦς. Τοιοῦτον εἶχε φρόνημα καὶ μέχρις ἐσχάτων, καθὼς εἶδομεν ἐν τινι αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Μιδαὰτ πασσαῦν, γραφείσῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1877, καὶ μεταφρασθεῖσῃ ἀκολούθως ἐλληνιστὶ ἐν τῇ Ἡμέρᾳ.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ πόλιν ἤρξατο τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης ἠναγκάζετο δὲ ἕνεκα τῶν περιορισμῶν οὓς ἐπέβαλεν αὐτῷ ἡ ἐξουσία νὰ πληροῖ τὸ ἥμισυ τοῦ φύλλου ὑπὸ φιλολογικῆς ἢ πάσης ἄλλης τερπνῆς ὕλης. Καὶ οὕτως ἐξέδωκεν ἐν τῷ σώματι τῆς ἐφημερίδος αὐτοῦ πλῆθος τότε μυθιστορημάτων, πάντων ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταπεφρασμένων, ὡς τὰ Ἐπιτὰ Θανάτια Ἀμαρτήματα, Ἀπομνημονεύματα Ἀνδρὸς Συζύγου, Τὰ ἐξ Ἐρωτος Τέκνα, πάντα ταῦτα ἐκ τῶν νεωτάτων τοῦ Suey συγχρόνως δὲ καὶ νέαν σειράν ἀσματιῶν ἐνήχων, εἰς διάδοσιν τῶν ὁποίων συνέτεινε καὶ ἡ εὐστροφία αὐτοῦ φωνῆ, ἄδοντος μεταξὺ φίλων. Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην σειράν ἀναγόνται τὰ πασίγνωστα, «Ἄν ἦτο τρόπος ν' ἀνακαλύψῃς», «Ποῦ νὰ ἦναι, τί νὰ κάμῃς», «Ἐνα βραδύ σ' ἐνθυμούμαι», «Τῆς Μυρτιάς τὸ τραγοῦδιον» κτλ. κτλ. Σὺν τοῖσις ἐξέδωκε μεταφράσας ἐμμέτρως ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ πιστότατα τὴν περικοπὴν ἐκείνην τοῦ Οὐγολίνου, ἐκ τῆς κολάσεως τοῦ Δάντου.

Ὁ Ἰσιδωρίδης ἠξιώθη ἀνεπίστως τῆς ἐπισκέψεως τοῦ περιωνύμου γάλλου ποιητοῦ Ἀλφόνσου Λαμαρτίνου, ὅτε ὁ πολὺς ἐκεῖνος ἀνὴρ, παραδοῦς τὰς ἡμέρας τῆς δευτέρας γαλλικῆς δημοκρατίας εἰς τὸν στρατηγὸν Καβαίνιαν, διήλθεν ἐκ Σμύρνης καταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν. Παροδίτης οὕτως ἐν τῇ πόλει τῇ γενετείρᾳ τοῦ Ὀμήρου, εἶχεν ἐρωτήσῃ τὸν πρόξενον τῆς Γαλλίας ποῖα γλῶσσα ἐπεκράτει ἐν αὐτῇ τανῦν, καὶ ἂν τὰ γράμματα αὐτῆς ἐκαλλιεργούνοτο, καὶ ἂν τις τῶν Ἑλλήνων κατόικων ἤκουετο ὡς ποιητής. Εἰπόντος δὲ τοῦ πρόξενου ὅτι ἐγίνωσκεν ὡς τοιοῦτον τὸν καὶ μεταφραστὴν τοῦ Θανάτου τοῦ Σωκράτους, ὁ Λαμαρτίνος δὲν ὤκνησε νὰ ἔλθῃ εἰς ἀναζήτησιν αὐτοῦ, νὰ τῷ ζητήσῃ ἀντίτυπον τῆς μνησθείσης μεταφράσεως καὶ ἕτερον τῶν Στιγμῶν, ὧν τινὰς τὸν πατεκάλεσε νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, χάριν περιεργείας, ἣν ὁ Σμυρναῖος ποιητῆς ἐπροθυμήθη νὰ πληρώσῃ

μετὰ σπουδῆς. Παρὰδίδων δὲ μετὰ δύο ἡμέρας τὰ παραγγεληθέντα πρὸς τὸν ἔξοχον τῆς Γαλλίας ἄνδρα, προσέθηκεν ἐπικύριον καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον ποίημα, τὸ ὁποῖον ἀνεγνώστειμεν τυχαίως, παῖδες ἐτι ὄντες, ἐν τινι φύλλῳ ἐφημερίδος εὐρεθείσης μετὰ τῶν πατρικῶν ἐγγραφῶν. Τὸσσην δ' ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡμῖν ἡ γλυκύτης καὶ ἡ ἀριμονία τῆς ψῆξης ταύτης, ὥστε ἀπεστηθήσαμεν αὐτὴν ἄσμενοι καὶ ἤδη, μετὰ ἀτακτικῆν περιπέτου, μεταρχομεν ἐνταῦθα τὰς ἐπομένας αὐτῆς στροφὰς, ἃς καὶ μόνας ἠδυνήθημεν νὰ ἀνακαλέσωμεν ἐν τῇ μνήμῃ, τοιοῦτον μάλλον, καθόσον οὔτε σφίεται ἀντίγραφον αὐτῆς παρὰ τῷ ποιητῇ, οὐδ' ἐνθυμῆται, ὡς ἐν τοῖς Μυθίοις αὐτοῦ Ὅσοις ἀναφέρει, * εἰμὴ δύο στιχοῦς αὐτῆς γραφέντας πρὸς τὸ τέλος.

Σ' ἔχομεν λοιπὸν, ὦ κύκνε τῆς τῶν Γάλλων [κασταλίας, Ἄλλ' ἂν βόδα δὲν προῆξῃ ἡ παρούσα ἐποχῆ, Εἰς τὸ ἔδαφος τῆς γαλλίας καὶ ἀτόνου Ἰωνίας Μῦρον σπένδει ν' ἀναδύσῃ πᾶσα διὰ σὲ ψυχῆ.

Πρόσδεξαι τῆς ἰδικῆς μου ἔμπλεων τὸν ἀμφορέα Στέμμα, βλέπει, τὸν λαϊκὸν τοῦ περιβάλλει ταπεινόν,

Εἶναι τῆς πτωχῆς μου Μούσης ὠραιότες στιγμαίαια, Σὺγκειτ' ἐξ ἀνθέων ὄλων εἰς τὰς χέρσους σὰς κοινῶν.

Πῶς σὲ ἤλθεν νὰ ζητήσῃς τῆς ἀθλίας ταύτης λύρας Τὸ ἐν παραβάσει βᾶθρον καὶ νὰ τὴν ἐπισκεφθῆς, Σὺ ὁ χρυσελεφαντίνου ἐραπτόμενος κινύρας Εἰς ἀρμονικὰς μελέτας ὅταν θέλεις ν' ἀναγθῆς!

«Σ' ἔρχεται ὁ Λαμαρτίνος,» ὅταν ἤκουσε τὸ οὖς μου. «Καὶ τὸ ὄνομά σου λέγει ἔξω καὶ σ' ἀναζητεῖ.» Εἶπεν ὅτι ὄνειρώττει ὁ ἐκπεπληγμένος νοῦς μου Ἦτο δόξα τῆς ζωῆς μου ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ.

Εἰς τὸ ταπεινόν μου δ' ὅτε δῶμα φιλικῶς ἐμ-βήκες Καὶ τὸ ὕψηλόν σου εἶδα μέτῳπον τὸ εὐγενές, Τὰς ἡμέρας τῆς Γαλλίας κατ' ἐμὲ δὲν τὰς ἀφῆκες, Τὰς ἐκράτεις καίπερ πρὸς με βλέμμα στρέφῳν προσήγες

Οἰκτεῖρων δὲ τὰ σήμερον τῆς πάλαι Σμύρνας ἔληγε διὰ τῶν ἐξῆς: Ὅμως λάβει, ἀφοῦ θέλεις, χάλικας, καὶ ὄχι πλέον Ἐπεα ἀδαμαντίνης φύσεως καὶ καλλονῆς.

* Τόμ. Β', σελ. 126.

Ἐξελλήμισεν ἔπειτα (1851) τὸν Ταρτοῦφρον τοῦ Μολιέρου ἐμμέτρως, μετενεγλῶν αὐτὸν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἦθη ἔργον περὶ οὗ ὁ τότε ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Βασίλειος ὁ Σιρβέκης, ἀνὴρ φιλόμουσος καὶ ἐξαιρετὸς ἐλληνιστῆς, εἶχε γραφῆ αὐτῷ ἰδίᾳ χειρὶ, «Ἀνέγνων τὸ πόνημα σὰς καὶ εἶδον μὲ ἰδιαιτέρας εὐχριστήτην ὅτι, χάρις ὑμῖν, ἀριστούργημα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ἔλαβε δικαίωμα ἐλληνικῆς ἐθνότητος.»

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου τούτου, ὁ λάσδος Στρατιφρόδος Ἐδάλκρ, * πρεσβυτῆς τότε τῆς Μ. Βρετανίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπήει τὴν ἀπόδοσιν τῆς παροικιῶδους καταστάσεως ἐπιφωνήσεως «le pauvre homme» διὰ τοῦ «ὁ καυμένος!» Ἀλλὰ πεθὸν ἀρὰ γε, ἠρώτησεν ἔπειτα τὸν μεταφράσαντα, ἐφηρμύσθη παρ' ὑμῖν ἡ λέξις καυμένος εἰς τοὺς δυστυχούοντας;—Ἰσως μεταφορικῶς ἐκ τοῦ ὅτι καίει ἡ δυστυχία, ἀπεκρίνατο ὁ Ι. Ι. Σκυλίσης, ἀφοῦ καὶ φρασιολογικῶν ἀποκαλιῶν ὁ λαὸς ἐνίστη τὸν ἀξῖον οἰκτιροῦ. -Ναι, ἴσως, ὑπέλεσθον εὐφυῶς ὁ εὐκαίτερος πολιτικὸς ἀνὴρ ἐκεῖνος; ἀλλ' ἴσως καὶ διότι ὡς δυστυχίστατοι νομίζονται καὶ εἶναι οἱ πολλοὶ ἐν Τουρκίᾳ γινόμενοι παρανάλωμ. τῶν πυρκαϊῶν. Ἐκ τοῦ «καὶ αὐτὸς καυμένος», ἡ «κῦτταξὲ ἕνα καυμένον», εἶναι πιθανόν ὅτι ἐπεκράτησε νὰ λέγητε καυμένους τοὺς κακοδαίμονας τῶν ἀθροῦσων.—Πάντως, ἐξοχώτατε, εἴθε σορύτερός μου καὶ εἰς τὰ τῆς γλώσσης μου αὐτῆς, ἐπεῖπεν ὁ Ἕλλην πρὸς τὸν Ἀγγλόν, περὶδεχθεῖς ὡς ὀρθότεραν τὴν ἐρμηνείαν ταύτην.

Ἡ Ἐφημερίς τῆς Σμύρνης ἐξεδίδετο ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1855, ὅτε ὁ Ι. Ι. Σκυλίσης συνέλαβε τὴν εὐστοχωτάτην ἰδέαν νὰ ἐκδώτῃ ἕτερον ἐφημερίδα πολιτικὴν ἐν Εὐρώπῃ, ἰδίως δὲ ἐν Τεργέστῃ, ὡς πλησιεστέρα κλίμακι τῆς Ἑσπερίας πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἵνα τὰ τῆς Εὐρώπης πράγματα, ὅσα ἐνδιέφερον τὸν Ἕλληνισμὸν ἰδίως, μεταδίδῃ εἰς αὐτὸν πρώτη ἢ ἐφημερίς αὐτῆ διὰ τῶν τακτικῶν ἀτμοπλοίων τῆς Αὐστρίας, τὰνάκλιον δὲ, ἀναγγέλλῃ εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ παροικούντας Ἕλληνας τὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν πατριδος. Οὕτως εἶχε νὰ ἱκανοποιῆ τὴν φιλόκλεινον σπουδὴν τοῦ Πανελληνίου πρὸς ἀνατολὰς τε καὶ δυσμὰς, τιθεμένη μετὰξὺ

* Ἀξιόλογον βιογραφίαν τοῦ διαστήμου τούτου πολιτικοῦ ἀνδρὸς, ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ὁ κ. Σ. Σολομωνίδης ἐν τῇ «Ἰωνίᾳ».

αὐτῶν, οἰοεὶ ἐθνικὸς τηλεγράφος, ὅτε δὲν συνέδεν εἰσέτι ἠλεκτρικὸν σύρμα τὴν Ἑσπερίαν μετὰ τῆς Ἑω. Καὶ μεταδὲς λοιπὸν εἰς Τεργέστην, ἤδη ἔγγαμος, ἐξέδωκε τὴν Ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1855. Τὸ ἔργον τοῦτο, διευκολυνθὲν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ ἐν Τεργέστη φιλογενοῦς κ. Ἀμβρόσιου Σ. Ῥάλλη καὶ τοῦ βαρώνου Σ. Σίνα, ἠδουκίμησεν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἑλληνικὴν ἔκδοσιν· τὰ πρῶτα δὲ χίλια φλωρίνια ἄτινα εἶδεν ὁ Ἰσιδωρίδης εἰς χεῖράς του πλεονάσαντα τῶν δαπανῶν προσέφερον εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Σμύρνης πρὸς ἀποκτικῆσιν ὀργάνων τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, τῶν κυριωτέρων τοῦλάχιστον.

Ἐν τῷ φιλολογικῷ τμήματι τῆς Ἡμέρας μεταφράσας ἐξέδωκε τὸν Βασιλέα τῶν Βουρβῶν, πικρὰν καὶ ταύτην σάτυραν τοῦ Αβουὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δημοσιευομένην κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐφημερίδι τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ φίλου διατὶ κατεχώριζεν ἐντὸς ἐφημερίδος ἑλληνικῆς τοιοῦτο ξένον ἔργον, ἐχθροπαθὲς πρὸς τὸ ἴδιον ἔθνος, —διότι, ἀτήντησεν, ἡ Εὐρώπη ὅλη τὴν ὥραν ταύτην ἀναγινώσκουσα τὴν σάτυραν ἡμῶν, ὡς εὐφροσύνῃν δυστυχῶς, ἐπιγελάει καθ' ἡμῶν καὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, μὴ φροντίζουσα ἂν ταῦτα ἦναι ψευδῆ ἢ ἀληθῆ, καὶ πῶς ἡμεῖς μόνοι νὰ μὴ λάθωμεν γινώσκιν τῆς σατύρας ταύτης, ἀφοῦ τόσος κρότος γίνεται περὶ αὐτῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις; Τίς βλέπει ὅτι καταγελάται πανταχόθεν, καὶ δὲν φροντίζει ἢ δὲν θέλει νὰ γνωρῆσιν τί ἄξιον γέλωτος βλέπουσιν εἰς αὐτὸν, ὥστε καὶ νὰ διορθώσῃ, ἂν ἔχη τι ὄντως ἄξιοι γέλωστον;

Τῆς Ἡμέρας ἡ πρόσοδος ἠ ἀνέπαυε τὸ γῆρας τοῦ ἐπινοήσαντος τὴν πρωτοφανῆ ἐπιχείρησιν ἐκδόσεως ἐφημερίδος ἑλληνικῆς μεταξὺ ἀλλογλώσσων, ἂν μὴ ἐφθονεῖ αὐτὸν ἡ τύχη. Νέος τις Ζακύνθιος, ὃν φίλος τῷ εἶχε συστήσει ὡς ἔχοντα δεξιὰν τὴν φύσιν πρὸς ἀποκτικῆσιν τῶν προτόνων ἀξίον συνεργάτου ἐν τῷ μέλλοντι, οὗτος μετὰ ἐξαιρετῆ μαθητείας ἐν τῷ γμασεῖο τῆς Ἡμέρας, ἔπραξε τι πρὸς τὸν Ἰσιδωρίδην, ὅχι σπάνιον, δυστυχῶς, ἐν τῇ ἀνθρωπόητι. Οἱ ἰστροὶ εἶχον συμβουλεύσει τὸν συντάκτην, ἀπειρηκότα ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ διηγεροσὶς νοσοῦ καμᾶτος, νὰ μεταβῆ εἰς πόσιν ἰαματικῶν ὑδάτων ἐν Ἰταλίᾳ. Εἰς πόσιν ν' ἀφήσῃ τὴν ἐργασίαν ἢ ἀπήτει ἢ ἐφημερίδα; Ὁ Ζακύνθιος νέος δὲν ἦτον εἰσέτι ἀκούοντως ἐπιτή-

δειος εἰς τοῦτο. Εὐρίσκατο ἐν Τεργέστη λόγιος τις Κερκυραῖος, ὃν ὁ Ἰσιδωρίδης, τυγχάνων εἰς τῶν ἐφόρων τῆς σχολῆς τῆς ἐκεῖ ἑλληνικῆς κοινότητος, εἶχεν εὐεργετήσει παραστήσας εἰς τοὺς συναφόρους ὡς ἱκανὸν ὄπως διευθύνῃ αὐτὴν, ὡς καὶ ἔγινε. Τοῦτον παρεκάλει νὰ συμβοηθήσῃ τὸν Ζακύνθιον νέον εἰς σύνταξιν τῆς Ἡμέρας, κατὰ τὴν βραχεῖαν ἀπουσίαν του. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἡ ἔκδοσις δὲν διεκόπη, ἀλλ' ὅτε μετὰ εἰκοσιν ἡμέρας ἐπέστρεψεν εἰς Τεργέστην, οἱ δύο ἄνθρωποι εἰς οὐδ' εἶχεν ἀναθέσει τὴν σύνταξιν, συμφωνήσαντας περὶ ἐκδόσεως καὶ ἄλλης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἐν Τεργέστη, παρεσκευάσαν ἤδη τὴν ἔκδοσιν τῆς Κλεισῆς. Ἐκτοτε προσέλαβεν ὁ Ἰσιδωρίδης συνεργάτην ἐξ Ἀθηνῶν τὸν κ. Ἀναστάσιον Σ. Βυζαντιοῦ, εὐμαθέστατον τοῦτον νέον, ὃν εὗρεν ἤδη κεκτημένον τὰς ιδιότητας τοῦ ἀρίστου δημοσιογράφου, ὡς προικιμαίαι, ἐκ φύσεως. Ἄλλ' ὁ συναγωνισμὸς τῶν δύο ἐφημερίδων κατέσφραξε τὴν καὶ ἤδη προσβεβλημένην τοῦ Ἰσιδωρίδου ὑγείαν· ἅμα δ' ὡς εἶδεν οὗτος, ὅτι διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ὅστις εἶχε πρὸ μικροῦ κατασκευασθῆ μεταξὺ Σερναδόδας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ Κουστεντζὲ ἐπὶ τοῦ Βυξείνου, αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες ἐκομιζοντο δια τῆς ὁδοῦ ἐκείνης εἰς τὴν Ἀνατολὴν ταχύτερον καὶ συνεχέστερον ἢ διὰ τῶν αὐστριακῶν ἀτμοπλοίων, ἀπερῆσαι νὰ μεταφέρῃ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἡμέρας εἰς Βιέννην. Ἐκεῖ ἐξέδωκεν αὐτὴν μετὰ τοῦ Βυζαντιοῦ, ἐπὶ δύο ἔτη, καὶ ἐκεῖ διακοψὰς τὴν μεταφράσιν τοῦ Δὸν Κιχώτου τοῦ Cervantes, ἣν εἶχεν ἀρχίσει νὰ καταχωρίζῃ ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τῆς ἐφημερίδος πρὸ τῆς ἐν Τεργέστης ἀναχωρήσεως, ἀντικατέστησεν ἐν αὐτῇ τὸ πολύκροτον μυθιστόρημα τοῦ V. Hugo, τοῦς Ἀθλίους.

Ἐν Βιέννῃ παρὰ τὰς προσδοκίας τοῦ συντάκτη, οἱ συνδρομηταὶ τῆς ἐφημερίδος δὲν ἠύξησαν, ἐνῶ αἱ δαπάναι εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκείνην ἦσαν πολλῶν μείζονες ἢ ἐν Τεργέστη· τοῦτου ἕνεκα ἐπανεφέρην εἰς Τεργέστη τὴν ἔκδοσιν, ἣν ὁμοίως, πᾶσχω ἤδη κατὰ τὴν κεφαλὴν δεινότερον ὑπὸ συμφορήσεων καὶ ζάλης ἀδικαλείπτου σχεδόν, παρήτησεν εἰς τὸν Βυζαντιοῦ, ὅστις προσέλαβεν ἀκολούθως συνεργάτην τὸν ἐν Γερμανίᾳ σπουδάζοντα τὰ νομικὰ καὶ καταβαλόντα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον.

Μετὰ τῆς Ἡμέρας ὁ I. I. Σκυλίσης ἀπε-

πόμισεν ἐκ Βιέννης τὰς ἡδίστας ἀναμνήσεις ἐκ τῆς ἐκεῖσε ἑλληνικῆς κοινότητος, ἥτις τιμῶσα εἶχε προσλάβει αὐτὸν μεταξὺ τῶν συμβούλων τῆς καὶ ἐφόρων τῆς Σχολῆς; «Μετὰ μεγίστης λύπης, ἔγραψον οὗτοι πρὸς αὐτὸν, ἐμάθομεν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ὅτι ἀπερῆσατε νὰ ἐγκαταλείψητε τὴν Βιέννην, ἡ λύπη δὲ οὕτη εἶναι τοσοῦτω μᾶλλον ἀπαραμύθητος, ὅσῳ στεροῦμεθα τῆς τε προσωπικῆς ἀντιλήψεως καὶ τῶν παροινέσεων ὑμῶν ἐν ταῖς ὑποθέσει τῆς Κοινοτήτος καὶ Σχολῆς».

Κατὰ τὸ 1863 ὁ I. I. Σκυλίσης ἐπανῆλθεν εἰς Σμύρνην ἀσθενικὸς καὶ ἀθυμῶν, ἀλλ' ὄχι καὶ ὄλιγος ἀργῶν. Εἶχεν ἤδη ἀποπερατώσει τὴν μετάφρασιν τοῦ Δὸν Κιχώτου, * ἐνεξέδωκε καὶ εἰς διδύκον, ἔπειτα δὲ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κόμητος Σπόννεκ, συμβούλου τοῦ νεοῦ βλαχίλου Γεωργίου, ἐξ Ἑλλάδος, θλιδόμενος διὰ τὰς συνεχεῖς πολιτικὰς καὶ ὑπουργικὰς μεταβολὰς τοῦ βασιλείου ἐκείνου, ἃς ἐθεώρησε πάντοτε ὡς κύριον αἴτιον τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀδοξίας αὐτοῦ, ἔγραψε τοὺς Ἑλληνας καὶ Ἑλλαδίτας, ἀρχομικὸν ποίημα ἰδιαιτέρως μανίας ἄξιον, ἀρχομικὸν διὰ τοῦ στίχου,

«Πάλιν ὁ Σπόννεκ σᾶς πταίει, ὄχι δὲ σείς, Ἑλλαδίται; καὶ οἰκτεῖσόν τοὺς ἐν Ἑλλάδι ὡς ἀείποτε, ἀπὸ τοῦ Καποδιστριαίου, ῥίπτοντας τὰ οἰκεία πταίσματα εἰς τοὺς κυβερνήτας τῆς χώρας. Βεβχίως δὲ ὁ πρὸ τετραετίας γράψας τὸ πολύκροτον ἄρθρον «τίς πταίει» ἐν τινι τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, δὲν ἔτυχε ν' ἀναγνώσῃ τοὺς Ἑλληνας καὶ Ἑλλαδίτας, πολλὸ πρότερον ἐκδοθέντας. Θὰ ἀπέδιδε τὰ πταίσματα εἰς πάντα ἄλλον ἢ εἰς ὃν τὰ ἀπέδωκεν.

Ὁ ποιητὴς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑλλαδιτῶν δὲν ἐκρατήθη τοῦ νὰ παρενέρῃ ἐν τῷ ἐπιλόγῳ μεμψιμοιρίας τινὰς καὶ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ τύχης.

«Μάτην ἤλπισα γαλήνην μετὰ τόσας τρικυμίας, πέπρωται νὰ μὴ γνωρῶσιν τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν, ὡς ἀπὸ βαθέως λάκκου τὸ ἀνέλκω μετὰ βίας, καὶ ἐγγὺς τοῦ νὰ τὸ λάβω πάλιν πίπτ' εἰς τὸν βυθόν.

* Ἐν τῇ μεταφράσει του ταύτη ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς λοιπὰς, ἀποφάνεται ὁ Σαντιλαίριος ἐν τῇ πολυσελίδῳ διατριβῇ ἣν ἀφιέρωσεν ὑπὲρ τῶν ἔργων τοῦ προσφιλοῦς συμπολίτου μας ἐν τῷ Annuaire παρατηρεῖ τις τὰς δύο κυριωδέστατας τοῦ μεταφραστοῦ ιδιότητας, ἧτοι γνωρῶσιν ἐντελεῖ ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν καὶ ὑπερακριβῆ πιστότητα μηδὲν ἐν τούτοις τὸ δουλικὸν ἔχουσαν.

Ἐξεμέτρησα στενάζων ὄλα τ' ἀνθρώποι μου ἔτη, πάντοτε τὸν νέον χρόνον περιμένων νὰ χωρῶ καὶ ἀπέκαμα ἐλπίζων, καὶ μωρῶς ἐλπίζω ἐτι, εἰς τὸ μέλλον νὰ τρυφήσω, καὶ γηράσκων προχωρῶ.

«Ὅταν εἶπα μετὰ κόπους, μακροὺς κόπους καὶ ἀτρύτους, ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, ἀσθενῶν, ν' ἀναπαυθῶ ἄνδρες οἱς ἐπόρισ' ἄρτον, κ' ἤλπισα εὐσυνειδήτους, μ' ἔδωκαν χολῆν καὶ ὄξος ἀγνώμονους νὰ γευθῶ.» Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ μοῖρα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐν γένει, ἀδικιωτέρᾳ ὁμοίως πρὸς τὴν ἀναξιοπαθεύσαν φιλοπονίαν.

Ὁ I. I. Σκυλίσης οὕτε κατὰ τὴν διαμονὴν του ἐκείνην ἐν Σμύρνην ἔπαυσεν ἐπιστελλῶν πρὸς τὴν Ἡμέραν παντοίας ὑλῆς ἄρθρα. Ἐνταῦθα συλλαμβάνει αἰφνης τὴν ἰδέαν νὰ μεταβῆ εἰς Παρισίους πρὸς ἔκδοσιν μηνιαίου περιοδικοῦ πονημάτος, κεκοσμημένου δι' εἰκονογραφίῶν καὶ χρησίμου ταῖς ἑλληνικαῖς οἰκογενεῖς. Μεταδὲς λοιπὸν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκείνην ἐξέδωκε τὰ Μυρία Ὅσα, τὸ πρῶτον τοῦτο τῶν οἰκογενειακῶν περιοδικῶν τοῦ πανελληνίου. Εἰπὶ δύο ἔτη ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ 1869. Καὶ πρὸ τούτου μὲν, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς τότε ἐπαναστάσεως τῶν Κρητῶν ἔγραψε καὶ διέδωκε διὰ τῶν φίλων ὕμνον ἐμβυτήριον «Φωνὴν λαοῦ ἐν θλίψει εἰσάκουσον, Θεέ!» λιθογραφηθέντα ἐν Παρισίοις μετὰ καταλλήλου μέλους ὑπὸ τοῦ ψευδώνυμον Κλέωνος Γέλιωνος, μετ' ὀλίγον δὲ, καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ τοῦτο ψευδώνυμον, ἐξέδωκεν, ἐκ Παρισίων ὡσχύτως, πολιτικὸν φυλλάδιον, γαλλιστὶ συνετεταγμένον τοῦτο, καὶ ἐπιγραφόμενον Le Russisme Grec, περὶ οὗ ὁ αἰδιμὸς φιλέλληνας St Marc Girardin εἶχε γράψῃ ἐν τῷ Journal des Débats περιούσιον ἄρθρον.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ 1870, βλέπων τὸ πολυδάπανον τῆς τε περιοδικῆς ἐκδόσεως τῶν Μυριῶν Ὅσων καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συντηρήσεως μετὰ τῆς οἰκογενείας ἐν τῇ ὀλίγῃ ἐκείνῃ μεγαλοπόλει, ἐπεχείρησεν περιοδεῖαν πρὸς ἀναζήτησιν νέων συνδρομητῶν, ὥτε ἐξερράχη ὁ γαλλογερμανικὸς πόλεμος. Ἐδόθη τότε εἰς τὴν ἔμμερον μετάφρασιν τοῦ Μισανθρώπου, ἐτέρου ἀριστουργήματος τοῦ Μολιέρου, ὅπερ, ὑπὸ τὸν τίτλον Μολιέρου Ἀριστὰ Ἔργα ἐξέδωκεν ἐκ Τεργέστης εἰς ἐν τεύχος μετὰ τοῦ Ταρτούφου, ἀναθεωρηθέντος καὶ βελτιωθέντος ἐν πολλοῖς, καὶ τοῦ Φιλαργύρου, τοῦτον, καίτοι πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἐξἑλληνίσει ὁ διδάσκαλος Οἰκονόμος, ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἐπιλεγόμενος, μετέφρασεν αὐτὸς ἐκ νέου. Καὶ τοῦ μὲν Μισ-

ανθρώπου ή γλώσσα ήρθη εις τόν υπατον της καλλιπειας βαλόν, όν ή καθ' ήμάς καθι-
 ρεύουσα επιδέχεται σήμεραν περί δε της του Φιλαργύρου, πεζής ταύτης, είναι αξιοπερίε-
 ρος ή διαστάσις ήτις υφίσταται και μεταξυ αυ-
 τής και της του καιρού καθ' όν μετέφρασεν ο Οίκονόμος (1816). Προς τούτοις δε βλέπει τις, παραβλλων τάς δύο μεταφράσεις, άμφοτέρας έ-
 λευθέρας ούσας, και την διαφοράν των πραγμα-
 των και ήθών της ελληνικής κοινωνίας, και ιδίως της Συμυρκικής, επειδή άμφοτέροι οι με-
 ταφρασταί έθεντο τόν ήρωα της κωμωδίας έν Συμύρην. Φέρ' είπειν, έν τη νεωτέρη μεταφρά-
 σει δέν χαρακτηρίζονται πλέον οι Ύδραίοι ως πειραται, ούτε Νήδρα καλείται ή νήος Ύδρα-
 ταύτα απέφυγεν ο νεώτερος μεταφραστής, άλλως πως εξοικονομήσας τά περι την λύσιν.
 κ ίτοι συνωδία πάντοτε, ή μάλλον είπειν παρομομαρτούντα προς τό πρωτότυπον. Όσαύτως δέν άπαντώνται πλέον έν τη νεα μεταφρασει λέ-
 ξεις τινές της παλαιάς δύσηχοι, μη έπιτροπο-
 μένης της άπαγγελίας αυτών, από σκηνης, εις ότα άκροατών εξηγεμισμένων. Εδδ έτι μάλ-
 λον περίεργον, άπεδοθησαν σαφέστερον έννοιαι τινες του πρωτοτύπου σπουδαίη. Παραδείγμα-
 τος χάριν, ένθ' ο Έξηγηταβελώνης ζητεί τόν κλέπτην των χρημάτων του, άκουει τόν μά-
 γειρόν του λέγοντα έν τή μαγειρείω, «Σφά-
 ξετε μου τον, μαθήσατέ μου τον, κρεμάσατέ μου τον!»—Ποιον; ραζει τότε ο Έξηγηταβελώνης, τόν κλέπτην μου;—(χι, απορίνεται ο μα-
 γειρος. Ένα διάνον άγόρασα, και λέγω να σοϋ τόν φθίσω να γλύφης τά δάκτυλα σου.

Τούτο τό «σφάξετε μου τον, μαθήσατέ μου τον, κρεμάσατέ μου τον» ο Οίκονόμος (άπορον είναι πώς) είχε μεταφράσει «σφάξετέ με, μα-
 δήσατέ με, κρεμάσατέ με,» εξ ου ούδέν εξή-
 γητο γελοϊόν, και ούτε έννοιαν είχε έν τηδε τη περιστάσει ή τοιαύτη του μαγειρου παρακέ-
 λουσις προς τό παρυσκήνια.

Και ο ως ή παλαιά εκείνη μεταφρασις επι πολύν γρόνον είχε θεωρηθή ως έπιτυχεστάτη, και έλλείπει κρίσεως των καθ' ήμάς ήλιποϊών εκείνη είσέτι διδασκείται υπό ούτων εις τα έλ-
 ληνικά θεάτρα, ίσως διότι εκείνην εξεστήθησαν άκουσαι δε να εκστηθίσωσι την νέαν, ως πράτ-
 τουσιν άλλως και επί της παραστάσεως του Ταρτούφου, την παλαιότεραν εκδοσιν του Ι. Ι. Σκυλίτσου διδάσκοντες, και όχι την επιδιορθω-
 θέσαν υπό του αυτού.

“Μόνα έργα μου, άτινα δέν θα ήσχυρόμην να παρουσιάσω ένώπιον σπουδαίων κριτών είναι ο Μισάνθρωπος και ο Τετροφρος», ήκούσθη πολλακις ειπόν ο εξελληνιστας μάλλον ή μεταφράσας * τά δύο ταύτα του κορυφίου των κωμωδοποιών άριστουργήματα. “Εν παντι άλλω πονημκτί μου πρό τούτων, πηήν των ‘Ελλήνων και ‘Ελλησθιω», θα ήρνύμην τό όνομα μου, αν ήτο δυνατόν και να τό εξαλείψω. Τόσα πα-
 ρατηρώ επιδιορθώτα, και έν αυτοίς τοίς μέγχι χθές δοθείσιν υπό έμου εις τύπον, και τόσον άδημονώ δια τάς άστοχίας μου, ώστε πλειστα-
 χού θα καθίστων δυσανάγνωστον εκ των πολ-
 λών άλλουώσεων την γραφήν μου.»

Και άκτιώς είχαν πάντοτε άφορμήν να μεμ-
 ψιμοιωσιν οι τυπογράφοι, δίδοντες αυτώ προς διορθωσιν τά δοκίμια της στοιχειοθεσίας των. Πολλάκις τούς έλυπείτο και τούς έδόχηει και αυτός εις τάς χαλεπωτέρας των διορθώσεων του επειδή εκ της μακρας τριβής των τυπο-
 γραφείων είχαν εκμάθει έντελώς την τέχνην. Συνέδη να στοιχειοθετή άνευ χειρογράφου, καθ' ύπαγευσιν της δικνοίας του. Παρπο-
 νεύατο οι έργατα ότι προσέθετον άείποτε και άρρηρι, και πάλιν προσέθετον άλλα, άλλα άφαιρών, μεταθέτων λέξεις ή φράσεις, έτέρως δε άλλιστων χάριν της κυριολεξίας ή της όμα-
 λότητος του υφους ή της άκρονίας του λόγου. Δεκάκις αν τώ έδίδετο δοκίμιον διορθώσεως μιας και της αυτης σελίδος, ως και τό ίδιον του χειρόγραφου. δις ή τρίς αντιγεγραμμένον υπό αυτού δια τάς πολλάς άλλουώσεις, ούδέ-
 ποτε διήρχετο υπό τόν κλημον ή την μολυ-
 βδία του άνέπαρον. Ούτω, μετά ένα μήνα επαναδλέπων αυτό, εύρίσκει ότι τόλημεία προς τό δημόσιον ήτο και έντροπή να δώση εις τύπον ούτω πώ ήμελημένον έργον. Μετά έν έτος, ή ά επιθύμει να τό μεταγράψη μετασκευάζων αυτό δλόκληρον. Μετα πάντα έτι ή δεκά, θα ήρνείτο εις αυτό αναλήγως την πατρότητα, αν

* Μεταδίδω τόν Μολιέρσιν εις τό έθνος μου ως τον ένόησα, όχι ως τόν άνέγνωιν ως τόν ένωστήτην όχι ως τόν ήκουσα και μεταδίδω αυτόν τοιοϋτον, μετά πεποιθήσεως ότι και οι πλείστοι των άναγνώ-
 των αυτόν γαλλιστί θα ύμολογήσωσιν, ότι εξε-
 φυγέ τι εις αυτούς, τό όποϊον εύρίσκουσιν έν τη εξελληνισθέντι.» Έλεγεν έν τή προλόγω των Μολιέρ-
 ρου Άριστων Έργων αυτός ο Ιστωριόδης, άποφανόμενος αλήθειαν επικυρωθεϊσαν ήδη υπό της ψήφου άπάντων.

έχι δια την ούσιαν, αλλά δια την φρασολο-
 γίαν.

Εν έτει 1871 τόν προσεκήλυσεν εις Συμύρην χρέις ίερών ή μήτηρ αυτού σπουδαίως νο-
 σούσα, ής και άποθανούσης έκλεισε τούς όρθαλ-
 μούς, μόνον εκ των άλλων τέκνων αυτης τυ-
 χών ένταύθα. Κατά δε την διαμονήν του ταύ-
 την έν Συμύρην έγραψεν έν τη ‘Αμικθεία τει-
 ράν άρθρων περί του επικρατούστος εκπαιδευ-
 τικού συστήματος ως πλημμελούς, ιδίως δε ά-
 κατλήλου προς τάς κόρας, ως ήθελεν ά-
 πηλλαγμένως του σχολαστικισμοϋ, ου μόνον κατατριβόντος επί μακταίω τόν καιρόν, δι' άλλως θα άπασχόλου εις μαθήματα χρησιμώ-
 τερα προς γυναίκας μάλιστα, αλλά και παρα-
 ποιούτος της γυναικός την χάριν. Περί του αυτού τούτου ανικειμένου έλάλησεν άκολούθως και εις έπήκοον τού έν Κωνσταντινουπόλει Συλ-
 λόγου, ευμενοϋς ψήφου τυχών εξ αυτού.

Τελευταίον των μέχρι τούδε έργων του Ι. Ι. Σκυλίτσου, είναι ή έμβριθής αυτού πραγματεία, *Περί καταγωγής και προαγωγής της καθ' ή-
 μάς εκκλησιαστικής μελωδίας*, προς ήν έλαθε τάς άφορμάς εκ των ψαλμωδιών ως έτους άκροαθείς έν ταίς έβραϊκάς συναγωγαίς της Αιγύπτου. Εν έτει 1873, παθών εκ νέου υπό συμφορήσεων και συνζούς ζήτησιν ήλακισθη να διακόψη τάς άναγνώσεις και πάσαν γραφήν. Ηθεραπεία άπήτη μάκρον μέν άποχήν από μάσης διανοητικής ένασχλήσεως, και τούτο έψαί άναγκαι του βίου του ολιγογενειάρχου εξεξήτουν παρ' αυτού άδιάκοπον έργασίαν, γύμνασιν δε του σώματος. Είχεν ευτυχώς έν Άλεξανδρεία πολλούς και καλούς φίλους, με-
 ταξυ των εκεί ευπορωτέρων, και έσκήθη λοι-
 πόν να μεταβή εκείσε προς εκζήτησιν βιοπορι-
 στικού τινος έργου μη άπαιτούτος κόπους δικ-
 νοητικούς.

Πραγματικώς έπει έτυχε της ύποστηρίξεως των φίλων εις ου ήλπισε, και άλλων όμορηνών, εκ φήμης αυτών γνωσκότων. Είς εκ τούτων, άνήρ παρά πάντων άγαθώμενος και τιμώμενος επί γενναίως φρονήματι, ο κ. Ιωάννης Κ. Χωρέ-
 μης, δεξιοθεϊς αυτόν ως ναυαγόν τινα συμπα-
 θίας άξιον, τή παρέτχε θερμήν άντιλήψιν έν τή έργω το όπιόν μετά και των άλλων φί-
 λων τόν συνεδούλευσιν να επιδώξη ‘Αλλ' άν-
 θρωπος όστις όλον βίον μέχρι τοιούτης ήλι-
 κίας κατέβαλεν έν τοίς γράμματι, δέν ήδύνατο ν' απέχη τελείως πάσης μελέτης ή άναγνώ-

σεως. Άλλως δε, ή μεταβολή του κλίματος και ή επί ποδός έργασία εις ήν είχε τραπή έ-
 φήνησιν ώρελήσασιν αυτόν και πρώτων έγραψεν έλακρξί τινα ποιήματα ελληνιστί τε και γαλ-
 λιστί, εκδοθέντα υπό των ελληνικών έφημερί-
 δων της ‘Αλεξανδρείας, έπειτα δε έπεχείρησε κατά μικρόν και την ειρημένην περί εκκλησια-
 στικής μελωδίας μακρόν συγγραφήν, ότε τώ 1875 τώ έπρωτκήν υπό τινος των πλουσίων όμογενηών της ‘Αλεξανδρείας έπιστάσια τις σύμ-
 φωνος προς τάς ιδιότητάς του και δια την ό-
 ποιάν ώρειλε να μετοικήση εις Αθήνας, όπου έκτοτε διαμένει. Εν Αθήναις, ή Έθνική Βι-
 βλιοθήκη τώ παρέσχεν άρθρον και περιούσιον ύλην προς την μελέτην, ής ήρξαστο έν ‘Αλεξαν-
 dreia και ήδη προ θού έτών έδωκεν εκδοθέν δια της ‘Ημέρας τώ ήμισυ του πρώτου μερους της συγγραφής· απολείπονται δε άνακτά τρία έτερα μέρη. Εξ ών δ' άνέγνωμεν έν τη ‘Ημέρα, ο συγγραφεύς έρευνά την ιστορίαν της τέχνης, δι' δια τρόπον ήεροϋ, συνήθους εις τάς τεχνι-
 κάς έρεύνας, αλλά μάλλον επαγωγού, επειδή πικνεύριε πλείστα έπισοδία περιέργου, άφο-
 ρώντα εις τάς θυσίας όσας ο Έλλητισμος κατέ-
 βαλε χάριν του χριστιανισμοϋ, και, άρνούμενος τάς ματορίας εκ των εκκλησιαστικών πατε-
 ρων, αποδεικνύει δι' άκαταμάχητων επιχειρη-
 μάτων την δικαιοτήν και λευτικην, ήτοι την έβραϊκήν καταγωγήν, των καθ' ήμάς εκκλη-
 σιαστικών μελών. Τοιοϋτοτρόπως, άπό άνα-
 πύσσει την ιδέαν αυτου, ότι «ό στυγρός μέν υψωσε τόν Χριστόν, ο έλιγητισμός δε τον σταυ-
 ρόν,» επιλαμβάνεται της λύσεως των εξή ζη-
 τημάτων.

α.) Η εκκλησιαστική ήμω μουσική, ή εΐ-
 ναι ή των ‘Αποστόλων, εξεληθύτα θεβλίω: έν τή ψαλτηρίω του Δαυιδ εκ της συναγωγής μετά του Πούλου κηρύττοντες ότι ακατα την όδον, ήν λέγουσιν αΐεσιν ούτω λατοΰω τή πτωΰφ Θεώ, —και τότε είχαι εξυκατος ή έβραϊκή, και όχι ή έθλιαη, ως πολλοί, έτι δε και λόγιοι ένομισαν μέχου του νύη, — ή ήλ-
 λωϊώθη του χάροου προύτος επί τό έθλιαω ει-
 ρον (έλληνικώτερον), και άρα επιρωπεσαι ή μεταβλη της εκκλησιαστικής μουσικής κατά την άκουστικην δικθεσιν του πληρωματος της εκκλησίας.

β.) Η της σημερον εκκλησιαστική ήμω μελωδία είνα άρχε έθνική; είναι ελληνική, ως την θελουσιν οι καθ' ήμάς ίεροψάλται και

πολλοί τῶν λογίων; Ἡ μήποτε ἐπάτη λελη-
θότως ἐπὶ τὸ ἀσιατικώτερον κατὰ τὴν ἀκουστι-
κὴν διαθεσὴν τῶν τε ψαλτῶν καὶ τοῦ πληρώ-
ματος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐκ τῶν μακρῶν
τῆς δουλείας αἰώνων;

γ.) Ἄν ἦναι τετραμμένη ἐπὶ τὸ ἀσιατικώτε-
ρον, (ὡς καὶ εἶναι προφανέστατα), ἐπιτρέπεται
δὲ, ὡς εἶδομεν, ἡ μεταβολὴ τῆς μουσικῆς τῆς
Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀκουστικὴν τοῦ πληρώ-
ματος αὐτῆς, ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ τοῦλάχιστον,
διατὶ νὰ προτιμῶμεν αὐτὴν τῆς τετραφώνου λε-
γομένης ἀρμονίας, τῆς ἀναντιρρήτως τελειοτέ-
ρας, σεμνοτέρας καὶ καταλληλοτέρας πρὸς ἐ-
ξύμνησιν τοῦ Θεοῦ;

δ.) Ἄν διακρίνονται ἐν αὐτῇ ἴχνη τινὰ τῆς
ἐλληνικῆς, διατὶ νὰ μὴ περιβιάζωμεν αὐτὰ διὰ
τῆς θαυμασίας ἀρμοῦν, ἀποσκορπιζόντες τὰ
προσώμοια τῆ ἐβραϊκῆ συναγωγῆ καὶ τὰ σαφῶς
ἀραβικὰ, μετ' ἐκείνων τῶν μακρῶν ι, ι, ι, ἦ
α, α, α, ἐξ ὧν ὁ ἐκκλησιαζόμενος λαὸς οὐδὲ
λέξιν ἐξήκει;

Ἄλλ' ἄρκουσι τὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔρ-
γου, ὅπερ εὐχόμεθα ἀπὸ μέσης καρδίας νὰ ἴ-
δωμεν εἰς φῶς ὅσον τάχιστα. Κατὰ τὴν διαμο-
νήναυτοῦ ἐν Ἀλεξάνδρῳ συνέδῳ νὰ ἐπισκε-
φθῆ τὸ Κάϊρον. Εἶδομεν δὲ ἐν τινὶ φύλλῳ τῆς
ἀθηναϊκῆς «Στοᾶς» ὅτι ἀναγνούς ἐπὶ τῆς εἰσό-
δου τῆς πρώτης τῶν ἐκεῖ πυραμίδων ἐπιγραφὴν,
μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, βραχέως ἐγεγραμμένην
ἐλληνικοῖς γράμμασι, τὴν ἐξῆς: «Ζήτη τὸ Σύν-
ταγμα τῆς Ἑλλάδος ὅσον καὶ αἱ Πυραμίδες,
Ἄλέξανδρος οὗτος», ἐξήγαγε τὸ χαρτοφυλά-
κιον, καὶ λαβὼν τὴν μολυβδίδα ἔγραψεν ὑπ'
αὐτὴν τὸ ἐπόμενον πρὸς τὸν Ἕλληνα ποιητὴν
δίστιχον:

«Τὸ Σύνταγμα σου σώζεται, ἀλλὰ κατέστη ἐμ-
παιγμός.
Γενναῖον μὲν τὸ φάρμακον, ἄλλο δ' ἀπῆται ὁ
σφυγμός.»

Τοῦτο δὲ διότι ἐθεώρησεν ἀείποτε τὰς ἐν
Ἑλλάδι συνεχεῖς ὑπουργικὰς καὶ κυβερνητικὰς
μεταβολὰς, ὡς τὴν κυριωδεστάτην αἰτίαν τῆς
παρούσης ἀδυναμίας καὶ ἀδοξίας τοῦ ἐλληνικοῦ
βασιλείου. Ἄλλως δὲ, αὐτὸ τοῦτο τὸ φρόνημα
ἐξεδήλωσεν, ὡς εἶδομεν, καὶ ἐν τῷ ποιήματι
Ἑλληνας καὶ Ἑλλαδίται οὗ τὸ συμπέρασμα,
ὅτι αἱ τὸσαῦτα συνταγματικὰ ἐλευθερία πρῶ-

μοι ἀπεδείχθησαν εἰς λαὸν εἰσέτι μὴ διαπλα-
σθέντα δι' αὐτάς, ἐπειδὴ μόλις ὁ λαὸς οὗτος
ἀνέκυψεν ἐκ τῆς μακροχρονίου ἀθλιότητος.

Τελευταῖον λέγοντες, ὅτι ὁ Ι. Ι. Σκυλίσης,
καὶ μακρὰν τῆς γενετήρας αὐτοῦ Σμύρνης, ἀεί-
ποτε αὐτὴν ἀναφέρει μετὰ πόθου. Εἰς φίλον ἐρω-
τήσαντα αὐτὸν ἐσχάτως, καὶ διατὶ λοιπὸν δὲν
ἐπανερχεται εἰς αὐτήν;—Ὅπου ἀλλοῦ ἂν ἦμαι,
ἀπεκρίθη, μετὰ τὴν ἰδέαν ἔτι εἶμαι ξένος, οὐδε-
μίαν αἰσθάνομαι ἐν τῇ ψυχῇ δυσφορίαν ἐπὶ τῇ
στερησί τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου εἰς τὴν
Σμύρνην ὅπως διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Ἐκεῖ μ' εἶ-
ναι ἀφόρητος ἡ ἰδέα, ὅτι ἐν τῇ γῆ τῶν γονέων
μου, ἐν τῷ τόπῳ τῆς γεννήσεώς μου, στεροῦμαι
τῶν δικαιωμάτων καὶ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ.
Ἄν εἶχον ἄλλως τὰ πράγματα, βεβίως ἐνεῖθα
ἐπεθύμουν νὰ κατέλυα τὸν βίον μάλλον ἢ εἰς
τὰς Ἀθήνας αὐτάς.

Καὶ ἐν τούτοις, ἄλλων μὲν Συλλόγων ὁ Ι. Ι.
Σκυλίσης εἶναι μέλος ἐπίτιμον, τοῦ δὲ Σμυρ-
ναϊκοῦ Μουσείου καὶ τῆς Βιβλιοθήκης ἐκ τῆς ἐ-
πιστέλλων ἄλλα τοῦτο ἴσως κατὰ τὸ αὐδαίς
προφήτης; ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι.

Σ. Ι. Π.

Ο ΚΛΑΙΩΝ ΒΡΑΧΟΣ

(Κατὰ τὸν Ῥώσον ποιητὴν Λερμοντώφ)

Εἰς τοὺς κόλπους ἐνὸς βράχου ἀνεπαύετο νεφέλη
τὸ εὐρύ του στέρον κοίτην ἔγουσα ἑρατεινὴν,
Ἄλλ' ὁ ἄνεμος ἐπῆλθε, νὰ τὴν ἀποσπάσῃ θέλει
κ' ἔπεν αὐτῇ «Χαῖρε βράχε, πρέπει νὰ σ' ἀ-
φήσω νῦν.

«Ναί, ἐπόθουν νὰ διάγω σοῦ πλησίον, ἀλλὰ χαῖρε!
Φεῦ! οὐδαίς τὸ πεπρωμένον' ἀποτρέψῃ εἴμπορεϊ.
Συνεχῶς, καλέ μου βράχε, πρὸς ἐμὲ τὸν νοῦν σου
φέρει,
ἦ τις πώποτ' εἰς τὸ μέλλον πάλιν δὲν θὰ σὲ εὐρῆ.»

Μέχρι τοῦδε δίχως δάκρυ, ἄνευ γέλωτος κ' ἐλ-
πίδων,
πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁ γίγας ἤρᾳν ὕψου κορυφῆν.
Ἄπὸ τῆς στιγμῆς πλὴν ταύτης ἀπὸ τῶν βωγμῶν
του εἶδον,
δάκρυ φαινὸν νὰ λάμπῃ εἰς τὴν μαύρην του
μορφῆν.

Σ. Ι. Π.

ΟΙ ΣΥΝΜΕΤΑΣΧΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ «ΒΙΩΝΟΣ»

- α. ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΣ ΘΕΟΦ.— Σελ. 67, 81.
β. ΖΑΚΥΡΗΣ Δ. Ι.— 40, 58.
γ. Κ. ΠΑΛΑΝΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓ.— 1, 345.
δ. ΚΑΡΑΛΗΣ Δ. Κ.— 308
ε. ΚΟΥΡΝΙΑΚΤΗΣ ΑΝΔΡ.— 348, 376.
ζ. ΚΡΕΝΔΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΑΤ. Ν.— 372.
η. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΙΣΤ.— 194.
θ. ΛΥΓΙΖΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤ.— 26, 264,
367.
ι. ΜΕΙ-ΜΑΡΟΓΛΟΥΣ Ε.— 272.
κ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΟΔ.— 203.
λ. ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ ΕΜ.— 127.
μ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΕΦ. Ι.— 8, 13, 15,
17, 27, 29, 42, 45, 48, 49, 60, 72, 78, 90, 95,
97, 109, 112, 123, 142, 143, 154, 160,
170, 208, 227, 228, 238, 249, 252, 258,
262, 270, 284, 304, 308, 314, 357,
363.
ν. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Α. Ρ.— 101.
ξ. ΣΓΟΥΡΟΣ Κ. Α.— 117.

- ο. Σ... Δεσποινίς Α.— 331, 371.
π. ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ ΣΩΚΡ. Σ.— 6, 11, 16,
22, 25, 30, 33, 43, 53, 62, 64, 65, 75, 87, 93,
107, 111, 113, 125, 129, 136, 144, 151, 16
0, 161, 173, 177, 187, 196, 205, 213, 225,
229, 241, 250, 252, 276, 277, 288, 296, 32
7, 341, 371, 373.
ρ. ΣΤΑΗ Δεσποινίς ΑΝΤΙΓΟΝΗ Ι.— 365.
σ. ΣΤΑΗΣ ΣΤΕΦ.— 3, 18, 75.
τ. ΤΙΜΑΓΕΝΟΥΣ Δεσποινίς ΟΥΡΑΝΙΑ,
Θ.— 167, 182, 201, 219, 282, 316.
υ. ΥΠΕΡΙΔΗΣ Γ. Κ.— 4, 20, 23, 32, 35,
38, 51, 56, 69, 80, 86, 105, 115,
119, 128, 131, 135, 140, 145, 156,
164, 175, 179, 195, 197, 211, 216,
221, 223, 230, 233, 245, 245, 249, 255,
266, 274, 280, 287, 290, 300, 306,
309, 315, 319, 334, 338, 352, 359, 379.
φ. ΦΑΡΔΥΣ Ν.— 305.
χ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ Γ.— 191, 223.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ ΒΙΩΝΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

- Περὶ τοῦ βουκολικοῦ ποιητοῦ Βίωνος τοῦ
Σμυρναίου (γ) 1.
Ἄνεκδοτοι ἐπιστολαὶ Ἀδριαντοῦ Κο-
ραῆ (υ) 4, 20, 35, 51, 86, 115, 164, 280.
Περὶ τῶν παρ' Ἑλληνιστὶ βιβλιοθηκ. (μ) 17, 49.
Ἀρχὴ τοῦ πολιτισμοῦ (π) 23, 53, 87, 151.
Ἡ ἀσπίς τοῦ Ἀχιλλεῖος (ξ) 117.
Ἡ ἱατρικὴ παρὰ ταῖς ἀρχαίους Ἑλλη-
σιν (υ) 135.
Ἀλέξιος Σπυρῆς (υ) 179, 197, 216, 230.
Ὁ Σχλημαν περὶ τῆς Ἑλλ. γλώσσης (τ) 219.
Εἰς Βυζαντινὸν ποιητῆς (υ) 245.

ΙΣΤΟΡΙΑ.

- Πέτρος ὁ μέγας (π) 6
Βυζαντινοβουλγαρικοὶ πόλεμοι (π) 33, 65-
113, 129, 161, 177, 183, 229, 277, 341, 373-
Οἱ Φαναριῶται (υ) 38, 56.
Οἱ κατὰ τὴν ἰζ'. καὶ ἱθ'. ἑκατονταετηρίδα
συμβαίνοντες ἐν Σμύρνην σιτισμοὶ (δ) 40, 58.
Ὁ πληθυσμὸς τῆς Σμύρνης (υ) 69.
Περὶ τοῦ ἐν Παρισίοις φιλελληνικοῦ Συλ-
λόγου (μ) 97.
Ἡ φιλικὴ ἑταιρία ἐν Σμύρνη (υ) 131.
Οἱ Ἕλληνοὶ σύλλογοι ἐν Εὐρώπῃ (υ) 147.
Αἰκατερίνα Κορνάρου βασίλισσα τῆς Κῶ-

πρου (π)	250.	Ἡ τῆς Χλωρίδος λατρεία (μ)	304.
Ὁ ἑλληνικὸς τύπος πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἐθνεγερασίας (υ)	309.		
Ἱστορία οἰθίσιπος μουσικῆ (μ)	357.		

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

Ἐπιστημονικαὶ σταχυολογίαι (μ)	15.
Τὸ φωλόχαρον (μ, ν)	42, 101.
Τὸ πρῶτον ατμοπλοικὸν πείραμα τοῦ Φούλτωνος (μ)	258.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ.

Συμβάντα ἐν τῇ Ἀφρικῇ (μ)	8, 6 ^ο , 90, 123, 170, 208, 238, 284, 263.
---------------------------	---

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Οἱ Ἀθηγάνοι ὑπὸ Πούσκιν (υ)	105, 119.
Ὁ θάνατος τοῦ Κάλμαρ καὶ Ὁρλα ὑπὸ Βύρωνος (π)	296.
Ἀίλλα Ρόζα δημ. σκανδιναυικὸν διήγημα (ο)	331.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ—ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Τὸ ζεύγος ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφήν (μ)	72.
Ἡ μήτηρ τοῦ Οὐασιγκιῶνος (τ)	316.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ.

Μία σελὶς τοῦ κοινωνικοῦ βίου (υ)	23.
Ἐν τῷ βίῳ (υ)	140, 156.
Ἐπιστήμη καὶ πίστις (υ)	255.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Σεράγιον (π)	136.
Πετροπόλις (μ)	154.
Ἡ νῆσος Κύπρος (τ)	201.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

Μία ἐπιστολὴ τοῦ Νεσελρὼδ	104.
Προκήρυξις τῶν «Ἑλλ. Χρονικῶν»	243.

ΒΟΤΑΝΙΚΑ.

Ἱστορία τοῦ ῥόδου (τ)	167, 182.
Ἡ θανιλλέα (τ)	282.

Ἡ τῆς Χλωρίδος λατρεία (μ)	304.
----------------------------	------

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ.

Πέτρος Ρουβίνος (κ)	203.
Ἡ τελευταία ἡμ. τοῦ Κορβέγιου (χ)	191, 223.

ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ.

Περὶ φιλοδοξίας σχετικῶς πρὸς τὸ ἕτημα τῆς ἡμέρας (α)	67, 81.
Προσλαλιά ἱ. Καπλανίδου	345.
Περὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσ. (ε)	248, 376.

ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ.

Ἄλ. Ρ. Παγκαθῆς (υ)	221.
Σκαρλ. Δ. Βυζάντιος (υ)	222.
Θ. Ὀρφανίδης (υ)	249.
Ἄχ. Παράσχου (μ)	249.
Σπ. Βασιλειάδης (π)	238.
Ι. Ι. Σκυλίσης (μ)	385.

ΠΑΝΘΕΟΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ.

Βρουνέτος δὲ Πρέλ (υ)	233.
Αἰμ. Λεγράντιος (μ)	288.
Γκιλφόρδος (υ)	287.
Κάρολος Γίδελ (μ)	314.
Μαρκήσιος Σαιντιλαίριος (υ)	315.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Τὸ Κισσάνθεμον (α)	11, 25.
Ὁ πρῶτος Κ. Ρίφλης (μ)	13, 27, 45.
Ἡ δύσκολος θεραπεία (π)	43, 62, 93.
Ὁ σιδηρουργὸς Πέτρος Πῶτ (μ)	78, 95, 109.
Ἡ Διονύσια (π)	173, 187.
Ἡ θυγάτηρ τοῦ Δεσίλα (π)	205, 225, 241, 254.
Τῆς πνιγμένης τὸ γεφύρι (μ)	262.
Ἐν ἰταλικὸν δράμα (θ)	264.
Σίσκα θὴν Ῥοσμὰ ἐλ ἡ θυγάτηρ τοῦ παντοισπώλου (υ)	266, 296, 319, 352, 382.
Ἡ ὑπνώτουσα σκιά (υ)	300, 334, 359, 379.
Ὁ ἀνασκοπισθεὶς (π)	327.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ.

Προορατικὸν τυρλοῦ	31.
Τίς ὁ μετακομιστὴς τὸ δάθρον τοῦ ἀνδριάντος τοῦ μεγάλου Πέτρου	47.

Τιμαὶ τροφίμων κατὰ τὴν ἰζ. καὶ ἡ. ἑκατονταετηρίδα (μ)	142.
Ἀφορισμοὶ (υ)	195.
Ψήφισμα τοῦ σχολ. τῶν Κυδωνιῶν (υ)	272.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Διατήρησις τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν (σ)	3, 18.
-------------------------------------	--------

ΣΥΜΜΙΚΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ.

Ἐκ τῶν μικρῶν τὰ μεγάλα (θ)	26.
Οἱ ὄμβροφόροι (μ)	29.
Τὸ θῦμα τῆς ἀφοσιώσεως (π)	30.
Ἀνάθασις τοῦ λευκοῦ ἔρους (σ)	75.
Ἡ ἐκδίησις ἐνὸς πιθήκου (π)	75.
Τὸ πρῶτον ἐν Βιέννῃ καφενεῖον (π)	124.
᾿Ωφέλιμοι γνώσεις (λ)	127.
Ἡ φωνὴ τῆς ἀνοίξεως (η)	194.
Ἡ φίλια (μ)	227.
Πρὸς τὴν Ἑλλάδα (τ)	272.
Φυσικαὶ ἰδιοτροπίαι (ρ)	365.
Εἰς ἀθῶος καὶ ἐνταυτῷ ἔνοχος (θ)	367.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Τὸ ὄρφανὸ (π)	8.
Ἡ ἀθανασία (υ)	16.
Ἡ ἑλληνίς Μοῦσα θρηνοῦσα (μ)	48.
Αἱ σφαγαὶ (π)	64.
Μετὰ διαμονὴν ἐν τῷ νεκροταφείῳ (υ)	80.
Ἡ χαρὰ (μ)	112.
Ἡ εἰμαρμένη (υ)	128.
Ὁ ποιητὴς (π)	144.
Τὸ μέλλον (μ)	160.
Ἡ πενία (υ)	175.
Ἡ ἀνίμνησις (π)	196.
Ἡ ἔμφυτος θρησκεία (υ)	211.
Ἐρημοσύνη (μ)	228.
Τὸ ἶον (υ)	244.
Ἡ ἀρχαιότης (π)	276.

Ὁδύνης πέλαγος (μ)	308.
Τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς (δ)	308.
Οἱ σιγῶντες (υ)	338.
Ἡ ἀνία (ξ)	371.
Ὁ μαρμαρίνος σταυρὸς (π)	371.
Τῆς κυρίας Α. Σ. (υ)	372.
Τὸ ῥόδον κ' ἢ κυπάρισσος (ζ)	372.

ΠΟΙΚΙΛΑ.—ΑΝΕΚΔΟΤΑ.—ΜΥΘΟΓΡΑΦΙΑΙ.

370, 274, 306, 369.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ 32, 111, 143, 160.

ΑΣΤΑΧΕΙΣ ΚΑΙ ΙΑ 48, 273, 307.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΓΝΩΜΙΚΑ 305.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Πέτρος ὁ Μέγας	9.
Πέτρος Ρούβενος	205.
Ἄλ. Ρ. Παγκαθῆς	230.
Σκαρλ. Δ. Βυζάντιος	231.
Βρουνέτος δὲ Πρέλ	236.
Αἰμ. Λεγράντιος	237.
Θ. Ὀρφανίδης	260.
Ἄχ. Παράσχου	261.
Γκιλφόρδος	292.
Σπ. Ν. Βασιλειάδης	293.
Κάρολος Γίδελ	324.
Μαρκήσιος Σαιντιλαίριος	325.
Ι. Ι. Σκυλίσης	

ΟΜΟΙΟΥΤΥΠΑ.

Τοῦ ἐφοδιαστικοῦ τοῦ ἱερέως τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας, 137.—Τῶν ὑπογραφῶν: Παγκαθῆ, 230.—Βυζαντίου, 231.—Βρουνέτου δὲ Πρέλ, 236.—Λεγραντίου, 237.—Ὀρφανίδου, 260.—Παράσχου, 261.—Γκιλφόρδου, 292.—Βασιλειάδου, 293.—Γίδελ, 324.—Σαιντιλαίριου, 325.—Στανωπίου, 345.—Σκυλίσης, 387.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

ΜΑΡΤΙΟΣ.			
Σελ.	στηλ.	στιχ.	ἀνάγνωθι
7	ά.	4	'Αλεξίεθις
»	β'.	13	τούτων
12	ά.	18	ἀφήςας
16	»	20	ἀφαιρετέον τὸ ἄρθρον ἢ
22	»	16	κατάσασιν ἢ ἐξ αὐτῆς
30	»	22	τὸν οὐδὸν
»	β'.	7	περιστερὰς
ΑΠΡΙΛΙΟΣ.			
34	β'.	19	κλίσειν των
45	»	13	ἕξις
54	ά.	26	Σανσκρίτοι
»	»	14	ἅπαντα
61	»	31	προουθετέον
»	β'.	25	φύλλωμμια
63	ά.	22	εἰπεῖ
ΜΑΙΟΣ.			
72	—	11	ἢ λέξις διάφοροι γραπτέαι οὐχὶ ὑπὸ τὴν στήλην τῶν Ἑλληνῶν ἀλλὰ τὴν τῶν Εὐρωπαϊῶν.
73	β'.	15	αὐτὰ
»	»	18	ὑποδεστέραις
74	»	26	ἀδιόπιστος
88	»	18	παρακινούμενοι
92	ά.	31	ἐν
93	»	14	καθιστῶντα
94	»	25	'Εγὼ
»	»	43	'Οκτάβιος
96	ά.	32	'Ακριθῆ μου Φαδερλάνδη
»	β'.	13	»
ΙΟΥΝΙΟΣ.			
98	β'.	26	προσθετέα ἢ λέξις αὐτοῦς
100	ά.	3	τελέως
»	β'.	27	παρατηρήσεων
107	»	32	ἀμαξίης
110	»	33	μέσου
114	»	12	Βουλγάρους
127	ά.	17	Σαβοΐας
ΙΟΥΛΙΟΣ.			
139	»	32	τὸν οὐδὸν
143	»	26	αἷτια
142	β'.	11	ἀνάκτισιν
144	ά.	33	Σιωπῆς
»	β'.	36	'Αδῆ
»	»	38	αὐτοῦς
151	»	33	τοῦ
152	»	21	ἔτι
154	ά.	15	τοῦ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.			
161	β'.	11	Μεσημβρίαν
163	ά.	39	ὁ διασχίζων
»	»	»	'Η δ' ὑποσημείωσις δέον νὰ ἐπιδιορθωθῆ ὡτως : 4) Παραφθορὰ τῆς λέξεως 'Αγγιᾶλος καὶ οὐχὶ ὁ διασχίζων τὴν 'Ακαρνανίαν ποταμός.
167	ά.	26	Μήδα
»	»	38	Μήδεω
168	ά.	38	κατέλειπον
168	β'.	36	ἐστρώννυτο
169	ά.	9	ταξιδεύη
173	ά.	17	συνίστανται
»	β'.	8	καταρέει
174	»	5	τὰς
175	ά.	2	ἀπὸ
176	β'.	24	ἐγκρόπτη
182	β'.	3	ὄπαδοί
184	ά.	33	ἐρυθρὸν
185	β'.	42	γαλακτόχρωα
186	β'.	10	ἀχρόου
188	ά.	1	ιδέαν
189	β'.	24	σε—
196	»	32	λήθη
»	»	4	ψυχῆς
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.			
201	»	12	Κυτίου
227	β'.	22	παρεξηγώμεθα
»	ά.	40	ἡδὺς
228	β'.	14	Σκέψις
230	ά.	19	κατώρθωσαν
»	»	29	{ἀρχαίας Ἑλληνικῆς
»	β'.	42	παρότρυνσις
221	ά.	41	ῥωμανικαί
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.			
231	ά.	18	ὑπερβάλλοντος
239	»	20	μοῦ
240	»	20	θανάνων
253	»	3	καί—
254	»	26	συνωφρόθη
260	»	9	ἐξαλειπτέα ἢ λέξις ἔργων
272	»	18	τομάς
270	β'.	22	Σολομών

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.			
277	ά.	18	ἠδιαφόρησε
278	»	30	ἔτι
279	»	11	τοῦ ἵππου
282	β'.	13	ἀπαλή
282	β'.	22	Iey ou legitime
283	ά.	16	ἐνώνωσιν
»	β'.	11	δζῶδες
»	»	12	τὸ μήκος
»	β'.	14	σχισμάδας
»	»	24	ἄμιχα
»	»	33	ἡμιοναπεπταμένα
284	ά.	9	διακεχυμένα
»	ά.	11	σφαιροειδῆ
286	»	15	τεθειμένοι
289	β'.	35	δολοφόνον.
290	ά	8	Καλλεργῶν
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.			
314	β'.	12	παιδαγωγικά
316	ά.	19	ἕξεων
317	ά.	31	ἐγίνετο
318	»	8	κτηματιῶν
319	ά.	31	ἐξέλεξεν
327	β'.	36	τοσοῦτον
338	»	8	προβάλλει
339	ά.	36	ποθοῦσι
»	β'.	33	νάποπλανᾶται
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.			
363	ά.	13	χωρίου
364	»	33	ἐμοί
»	β'.	8	ἐοήμαιεν
»	β'.	21	δειλιάσας
365	ά.	3—8	μετατρεπτέα εἰς τὸν ἐνικόν
373	»	19	ἄλλου
376	»	3	Τούρκων
»	»	6	τῶν

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ ΚΥΡΙΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

'Αποστολίδης Κύριλλος ἱεροδιάκονος.	Βεναρδος Χαραλ.
'Ασθενίδης Γεώργιος.	Βαλιζῆς 'Αντ.
'Αλευράς 'Ιωάννης.	Βασιλακάκης Δημήτριος.
'Αξαρλής Γεώργιος.	Βουτσινᾶς Κλεάνθης.
'Αγγελόπουλος Νικόλαος.	Βουτσινᾶς Φωκίων.
'Ανδρέαδης Εὐάγγελος	Βερεκέτης Ν. Σ.
'Αντωνίου Δ.	Βλέσσας Στυλιανός.
'Αϊδινλῆς Νικόλ.	Βαρδόπουλος Δημήτριος.
'Αρεάλης Δημ.	
'Αθανασίου Ζήσης	Guigaard Const.
'Αμπιτζογλους 'Ιωαν.	Γαβριήλ 'Αλέξανδρος.
'Αλεξάνδρου Π. Δ.	Γρηγοριάδαι ἀδελφοί
	Δροσόπουλος 'Ανδρέας
Barkshire W.	Δημητριάδης Ε. Παντολέων.
Βέλλης Π.	Διακάκης Μιχαήλ.
Βεργιάδης Γ.	
Βέμπερ Γ.	
Βέρας Θ.	Διμίτρου Μιχαήλ.
Βασιλειάδης 'Αλέξανδρος	Εὐαγγελινίδης 'Ιγνάτιος.
Βρετόπουλος 'Αλέξανδρος.	Εὐσταθόπουλος Σωκράτης
Βρετόπουλος Δημήτριος	

Ζαντινόπουλος Ἰωάννης.
Ζωγράφος Μιχαήλ.

Ἡλιάδης Ἀριστοτέλης.

Θωμαΐδης Θωμάς.

Ἰατρός Θ. Κ.

Κυνηγός Ο.

Κασιμάτης Ἀριστείδης.

Κοντόπουλος Γεώργιος

Κορίππης Κ. Ν.

Καστέρη Ἀθηνᾶ.

Κοντολέων Ἰερώνυμος ἰατρός.

Κόκολας Π.

Καραλῆς Δημήτριος.

Κάσδαγλης Σοφ.

Κοράλλης Κ.

Κουλαεὺς Φίλιπ.

Κρής Στυλιανός.

Καραγιάννης Ἀντ.

Καρλόγλου Νικόλαος

Καρλόγλου Στεφ.

Κυθωνοπούλου Σοφία.

Καροῦσος Ἡλίας

Κιουπετζόγλου Δ.

Λάσκαρης Ἀριστοτ.

Λεβεντόπουλος Κ. Ν.

Λάτρης Ἀλεξ.

Λαιμογιάννης Π.

Λιμπερόπουλος Ἀριστοτ.

Λυτζερόπουλος Κωνστ.

Μαλαμάς Γεώργιος.

Missiri Edm.

Μιχαλόπουλος Ἰωάννης.

Μιχαλάκης Ν. Β.

Μεϊμάργλου Εὐαγγ.

Μάγνης Ν.

Μουτάφογλου Κ. Α.

Μιτσοτάκης Γεωργ.

Μισθός Δημήτριος.

Μανιατόπουλος Σπ.

Μαριάνου Γεώργιος.

Μπόσκοβι Β.

Μαυρίκος Γ.

Νικολαΐδης Μιχαήλ.

Νικολαΐδης Δουκάς

Νικολαΐδης Ν. Κ.

Νικολάου Δημήτριος.

Νικόδημος Πρωτοσύγγελος.

Νικολαΐδης Ἀλέξανδρος.

Οἰκονομίδης Σωκρ.

Ὀμηρος Θεόδωρος.

Πετρόπουλος Π.

Παλαμάρης Νικόλαος.

Παπαδόπουλος Μ. Γ.

Πούλος Ι. Ν.

Πρωτούλης Ἀντώνιος.

Πρωτοπάτσης Ἀντ.

Πεζάρας Ξενοφ.

Παπούλιας Γεώργιος.

Παπαμιχαηλῶφ Ἀχιλεὺς.

Παπαμιχαηλῶφ Κίμων.

Παπανασιασίου.

Πολίτης Χ. ἰατρός.

Παπαδόπουλος Θεμιστοκλῆς.

Πάντος Ι.

Παλαιολόγος Εὐαγγ.

Ραπτόπουλος Στυλ.

Ρίγκης Σπυριδ.

Ροδοκανάκης Α. Γ.

Ροδοκανάκης Λεωνίδα.

Ρονοκανάκη Πηνελόπη.

Σολομωνίδης Ξενοφών.

Σκουλικίδης Ἰάκωβος.

Σῶκος Νικόλαος

Σαρατζόπουλος Δημ.

Σαρτζιαννάκης Κ. Ν.

Στάης Στεφ.

Σολομωνίδης Φωκίων

Sprench D.

Σαβέρας Στεφ.

Späth G. A.

Sonsino Joseph.

Σαριμπάλογλου Παντ.

Στραφετινογλου Ἀθρ.

Σαχσαμάνογλου Σεραφεϊμ.

Στεφανίδης Γεωργ.

Σκίττωρ Πέτρος

Σαραντίδης Θ. Σ.

Τερζόπουλος Ἀλεξ.

Ναζλί

Αβράμογλου Κωνστ.

Θήρα

Βαλασσόπουλος Ἀθ.

Χίος

Ἀνδρεάδης Νικόλαος.

Φανουρακίας Ι.

Ἀθῆναι.

Πάγκαλος Θεοδ.

Ταλάσιος Χαρίτων.

Βένια Αιγύπτου.

Ἀναγνωστόπουλος Ἰωάν.

Γερασίμου Χρηστ.

Παπαπαντελίδη Σπασμιά.

Πατρινοῦ Ἀργυρῆ.

Patuna J.

Στάμπας Δ. Μ.

Τούλλιο Βέλλα Σ.

Τοῦχ Αιγύπτου

Γεωργιάδης Χρηστ.

Παπαπαντελίδης Κ.

Τεργέστης

Ἀφεντούλη Πηνελ.

Γεωργιάδης Δημ.

Πάντου Θ. Λικατερίνη

Πάντος Νικ. Γ.

Σταύρακα Ἀγλαΐα.

Παρίσιοι

Γεωργιάδης Παν.

Ζακύρης Δημ.

Χάλλε Γερμανίας

Βλάμος Γεωργ.

Δουδίνου

Πρωτοπάτσης Κ.

Τσιβιλῆς Ἀθαν.

Τρεμούλης Γεωργ.

Τσιμέρης Κ. Δ.

Τζαμπάζης Χ.

Τομπρώφ Μιχαήλ.

Φακίρης Μιχαήλ.

Φαφαλέν Ι.

Φατσέας Ἰάκωβ.

Χρυσάκης Μιχαήλ.

Χαρίδημος Ἰωάν.

Χα. Κωστής Ι.

Χαμουδόπουλος Χρῆστος.

Ψαλλιδόπουλος Κωνστ.

Ἐν Ἀϊδινίῳ

Λαμπρυνίδης Ἀποστ.

Λυμπερόπουλος Ἀλεξ. Π.

Μιχαήλ Ἐλευθέριος.

Πουσκουλίδης Γεωργ.

Πρωτούλης Ἀντώνιος.

Φουρναράκης Βασίλειος.

Χ. Βασιλείου Νικολ.

Χ. Ἀθανασίου Εὐαγγ.

Χ. Γεωργίου Κωνστ.

Α. Β. Σάμιος.

Ἀλεξανδρίδης Ἡρακλῆς.

Νικολαΐδης Μ.

Πονηρίδης Ἀντ.

Τρακάκης Ἰωάν.

Χ. Δημητρίου Μιχ.

Χατζιδάκης Δ.

Βουρνόβα.

Καλλινίκος Ὀλύμπιος ἱερεὺς.

Ρωμανίδης Δ. ἰατρός.

Ψαλτόπουλος Μ.

Κιρκιγάτς.

Μουσκέτας Ἀριστ. Γεωρ.